




**ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ**

**ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ
ΣΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ**



Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

**«Τομεακά Προγράμματα» Ελαιουργικών Φορέων:
η μέχρι τώρα εμπειρία και οι προοπτικές**



Ευτυχία Ε. Φιωτάκη

Επιβλέπων Καθηγητής:

Πάυλος Καρανικόλας, Αναπληρωτής Καθηγητής Γ.Π.Α.

**ΑΘΗΝΑ
2022**

**ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ**

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

«Τομεακά Προγράμματα» Ελαιουργικών Φορέων:
η μέχρι τώρα εμπειρία και οι προοπτικές

"Sectoral Programs" of operators' Organisations in Olive Oil Sector:
the experience so far and the prospects

Ευτυχία Ε. Φιωτάκη

Εξεταστική Επιτροπή:

Παύλος Καρανικόλας, Αναπληρωτής Καθηγητής ΓΠΑ (επιβλέπων)

Γεώργιος Βλάχος, Επίκουρος Καθηγητής ΓΠΑ

Κωνσταντίνος Τσιμπούκας, Καθηγητής ΓΠΑ

«Τομεακά Προγράμματα» Ελαιουργικών Φορέων: η μέχρι τώρα εμπειρία και οι προοπτικές

*ΔΠΜΣ Επιχειρηματικότητα και Συμβουλευτική στην Αγροτική Ανάπτυξη
Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης
Τμήμα Επιστήμης Ζωικής Παραγωγής*

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει ως στόχο τη μελέτη των Προγραμμάτων Εργασίας Οργανώσεων Ελαιουργικών Φορέων που ανήκουν στο πεδίο ενισχύσεων της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.

Στο Μέρος Α' αναλύεται το Θεσμικό Πλαίσιο των προγραμμάτων ενώ στο Μέρος Β' λαμβάνει χώρα μια μελέτη περίπτωσης ενός προγράμματος Αγροτικού Ελαιουργικού Συνεταιρισμού.

Αναλυτικότερα, στο Μέρος Α' παρουσιάζεται η πορεία της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής εν συντομία από την θέσπιση της μέχρι και σήμερα, ο ορισμός και τα βασικά στοιχεία των Προγραμμάτων Εργασίας Οργανώσεων Ελαιουργικών Φορέων, η διαδικασία αξιολόγησης των Προγραμμάτων καθώς και οι Προοπτικές Βελτίωσης.

Στο Μέρος Β' μελετάται μια περίπτωση Αγροτικού Ελαιουργικού Συνεταιρισμού αναφέροντας τα βασικά στοιχεία του, τις δράσεις που θα μπορούσε να ακολουθήσει σύμφωνα με τους κανονισμούς, το πρόγραμμα που τελικά επιλέγει καθώς και την πορεία κατά τη διάρκεια του. Τέλος, τα συμπεράσματα συνοψίζουν τα αποτελέσματα από την πορεία του προγράμματος.

Επιστημονική περιοχή: Ελαιοκομικές καλλιέργειες

Λέξεις κλειδιά: τομεακά προγράμματα, ελαιοκαλλιέργεια

"Sectoral Programs" of operators' Organisations in Olive Oil Sector: the experience so far and the prospects

Interdepartmental Postgraduate Program: Farm Business Management and Advisory Services for Rural Development

Department of Agricultural Economics & Rural Development

Department of Animal Science and Aquaculture

ABSTRACT

The present postgraduate thesis aims at the study of "Sectoral Programs" of operators' Organisations in Olive Oil Sector included in the field of aid of the Common Agricultural Policy.

In Part A, the Institutional Framework of the programs is analyzed, while in Part B, a case study of an Agricultural Oil Cooperative program takes place. In more detail, Part A presents the course of the Common Agricultural Policy from its establishment until today, the definition and the basic elements of the Sectoral Programs of operators' Organisations in Olive Oil Sector, the process of evaluation of the Programs as well as the prospects for improvement.

In Part B, a case of an Agricultural Oil Cooperative is studied, stating its basic informations, the actions that it could follow according to the regulations, the program.

Scientific area: Olive crops

Keywords: olive cultivation, Sectoral Programs

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΚΟΙΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΕΛ.6

1.1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.2: ΚΟΙΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2006

1.3: ΚΟΙΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΠ 2007-2013

1.4: ΚΟΙΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΠ 2014-2020

1.5: ΚΟΙΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΠ 2021- 2027

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ
.....ΣΕΛ.12

2.1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

2.2: ΑΝΑΛΥΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝΣΕΛ.16

3.1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

3.2: ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ.....ΣΕΛ.18

4.1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

4.2: ΑΝΑΛΥΣΗ

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣΣΕΛ. 20

5.1: ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ

5.2: ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

5.3: ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

5.4: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ (SWOT)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΕΡΓΟ ΣΕΛ.22

6.1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

6.2: ΔΙΑΘΕΣΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

6.3: ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

6.4: ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΣΕΛ.52

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....ΣΕΛ.54

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΚΟΙΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

1.1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι οικονομικές και πολιτικές συνθήκες που επικρατούσαν στην Ευρώπη αμέσως μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο έκριναν απαραίτητη τη δημιουργία μιας ενιαίας αγοράς κυρίως για να λυθούν θέματα επισιτιστικής ασφάλειας.

Η αρχική ιδέα πηγάζει από δύο κυρίαρχες χώρες της Ευρώπης, τη Γαλλία και τη Γερμανία, θέλοντας να έχουν τη δυνατότητα να εξάγουν ευκολότερα τα γεωργικά και βιομηχανικά προϊόντα τους, αντίστοιχα, εφόσον έχουν καλύψει πλήρως τις εγχώριες ανάγκες τους.

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική θεσπίστηκε το 1957 στα πλαίσια της Συνθήκης της Ρώμης μεταξύ των χωρών της τότε Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ) με έμφαση στην ανάπτυξη της γεωργίας και των αγορών διαμορφώνοντας ένα επαρκές εισόδημα για τους αγρότες και σταθερές τιμές για τους καταναλωτές. Το 1962 εφαρμόστηκε για πρώτη φορά παράλληλα με την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ) με στόχο την χρηματοδότηση των δράσεων της (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2012).

Οι βασικοί στόχοι της ΚΑΠ παραμένουν αμετάβλητοι έως σήμερα και σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή νομοθεσία είναι οι ακόλουθοι:

- Αύξηση της παραγωγικότητας της γεωργίας με την ανάπτυξη της τεχνικής προόδου, την εξασφάλιση της ορθολογικής ανάπτυξης της γεωργικής παραγωγής και της άριστης χρησιμοποίησης των συντελεστών παραγωγής με έμφαση στο εργατικό δυναμικό
- Εξασφάλιση δίκαιου βιοτικού επιπέδου στο γεωργικό πληθυσμό με την αύξηση του ατομικού εισοδήματος των γεωργών
- Σταθεροποίηση των αγορών
- Εξασφάλιση του εφοδιασμού
- Διασφάλιση λογικών τιμών για τους καταναλωτές.

Παρόλα αυτά στη μακρά πορεία της μέχρι σήμερα αναπόφευκτα μεταρρυθμίστηκε αρκετές φορές προσαρμοζόμενη στις κοινωνικές ανάγκες. Παρακάτω θα αναλυθούν

τα κύρια σημεία της διαδρομής της για να οικοδομηθεί μια σφαιρική εικόνα της δράσης της (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013).

1.2: ΚΟΙΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2006

Οι δράσεις της συνοψίζονται σε τρεις τομείς, αυτές που αφορούν τα γεωργικά προϊόντα (Κοινή Οργάνωση Αγοράς), αυτές που αφορούν τους παραγωγικούς συντελεστές (Διαρθρωτική Πολιτική) και αυτές που καλύπτουν όλες τις υπόλοιπες ανάγκες (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2012).

Την πρώτη εικοσαετία της εφαρμογής της (1962-1980), η ΚΑΠ κατάφερε να εδραιώσει τις αρχές της και να ενοποιήσει την Ευρωπαϊκή αγορά. Ωστόσο αργότερα προέκυψαν κάποια καίρια ζητήματα όπως πλεονάσματα παραγωγής και μονοπώληση πόρων για την εφαρμογή της ΚΑΠ που ανάγκασαν την Επιτροπή το 1985 στην κατάθεση μιας ανανεωμένης πρότασης πολιτικής, τη λεγόμενη Πράσινη Βίβλο, με σκοπό να γεφυρώσει το χάσμα μεταξύ προσφοράς – ζήτησης, να αυξήσει την παραγωγή ελλειμματικών προϊόντων και να προστατεύσει το περιβάλλον. Το 1988 θεσπίστηκαν σε προαιρετική βάση, οι ποσοτώσεις στην παραγωγή και μια πλειάδα μέτρων όπως η προαιρετική αγρανάπαυση και η εκτατικοποίηση για να το πετύχει (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2019).

Αλλάζοντας δεκαετία, το 1992, εφαρμόζεται η Μεταρρύθμιση Ray Mc Sharry, το όνομα της οποίας προέκυψε από τον Ιρλανδό Επίτροπο Γεωργίας εκείνης της τετραετίας, ιδιαίτερης σημασίας μεταρρύθμιση για τους αγρότες αφού θεσπίζονται άμεσες ενισχύσεις προς αυτούς. Ακόμα περιλάμβανε τη μείωση των θεσμικών τιμών των γεωργικών προϊόντων προκειμένου να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητά τους, την αποζημίωση των αγροτών στην περίπτωση απώλειας εισοδήματος και την προστασία του περιβάλλοντος. Με τις ισχύουσες αλλαγές, κάθε χώρα που ανήκε στην Ένωση θα έπρεπε να διαρθρώσει ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου ως βάση δεδομένων (Σπάης, 2014).

Λίγο πριν την εκπνοή της δεκαετίας, το 1999, λαμβάνει χώρα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Βερολίνο η κυριότερη και πιο ολοκληρωμένη μεταρρύθμιση της ΚΑΠ (Πρόγραμμα Δράσης 2000) περιλαμβάνοντας μέτρα για την ενίσχυση του

ανταγωνισμού των προϊόντων, τη διασφάλιση του βιοτικού επιπέδου των αγροτών, την ανάπτυξη της υπαίθρου, την ένταξη περιβαλλοντικών προβληματισμών, τη βελτίωση της ποιότητας και ασφάλειας των τροφίμων και την απλούστευση της Κοινοτικής νομοθεσίας. Στο Δημοσιονομικό πλαίσιο 2000-2006 δημιουργείται και ο 2^{ος} πυλώνας της ΚΑΠ περιλαμβάνοντας διαρθρωτικά μέτρα για τη γεωργία.

Τα περιφερειακά προγράμματα αυτής της περιόδου ανέρχονται σε δεκατρία, ενώ τα εθνικά σε τρία (Σπάης, 2014).

Στην Ενδιάμεση αναθεώρηση (2003-2004) εφαρμόζεται η Ενιαία Αποδεσμευμένη Ενίσχυση (ΕΑΕ) ανά εκμετάλλευση με βάση τα στοιχεία της προηγούμενης τριετίας (περίοδος αναφοράς) και με προϋπόθεση την πολλαπλή συμμόρφωση. Με τον όρο αυτό από το 2005 ο αγρότης υποχρεούται να ακολουθεί συγκεκριμένα μέτρα για τη δημόσια υγεία, την προστασία του περιβάλλοντος, της πανίδας και της χλωρίδας ώστε να επωφελείται με την πλήρη ενίσχυση χωρίς μειώσεις (Καν.1782/2003 Π.ΙΙΙ).

1.3: ΚΟΙΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΠ 2007-2013

Την περίοδο 2007-2013 η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης καθορίζεται πλήρως από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 1698/2005 που στοχεύει στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής των αγροτών. Κάθε κράτος μέλος πλέον έχει δικαίωμα να υλοποιήσει ένα πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης για να καταλείψει τις χρηματοδοτήσεις ανά τομέα (Massot Marti, 2009). Στη χώρα μας σχεδιάζεται και υλοποιείται το «Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2007-2013» (ΠΑΑ) (απόφαση αριθμ. Ε(2007) 6012/29-11-2007) με στρατηγικούς στόχους την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και εξωστρέφειας, την προστασία του περιβάλλοντος, τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των αγροτών και τη δημιουργία τοπικών ικανοτήτων για απασχόληση σε αγροτικές περιοχές (Leader) (Σπάης, 2014).

1.4: ΚΟΙΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΠ 2014-2020

Σε αυτή την περίοδο της ΚΑΠ λαμβάνονται νέα μέτρα και για τους δύο πυλώνες της θέλοντας να δοθεί έμφαση, μεταξύ άλλων, στην δίκαιη κατανομή των ενισχύσεων ανά τις χώρες. Στον πρώτο πυλώνα περιλαμβάνονται η στήριξη του εισοδήματος και της αγοράς με χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (Ε.Γ.Τ.Ε.) ενώ στον δεύτερο η ανάπτυξη της υπαίθρου αγοράς με χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (Ε.Γ.Τ.Α.Α.) (Σπάης, 2014).

Οι βασικοί στόχοι παραμένουν, όπως η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της ασφάλειας και ποιότητας των τροφίμων και η προστασία του περιβάλλοντος. Για να είναι εφικτή η δίκαιη κατανομή αναπροσαρμόζονται τα ποσά και η δομή των ενισχύσεων. Η ενιαία ενίσχυση γίνεται τμηματική αποτελούμενη από τη βασική ενίσχυση (σταθερό ποσό ανά χώρα, ποσοστό 55% επί του κρατικού συνόλου ενίσχυσης), την πράσινη ενίσχυση (όταν ικανοποιούνται οι όροι της πολλαπλής συμμόρφωσης, 30%), την ενίσχυση σε αγρότες μειονεκτικών περιοχών (5%), την ενίσχυση για νέους αγρότες (2%), τις συνδεδεμένες ενισχύσεις (για συγκεκριμένες κατηγορίες προϊόντων, 5%) και την ενίσχυση μικρών αγροτών (10%). Μεταβολές υφίστανται και στον Πυλώνα II με την ένταξη προγραμμάτων ώστε να προσεγγιστούν οι στόχοι της «Ευρώπης 2020» δηλαδή η βιώσιμη παραγωγή τροφίμων, η σωστή διαχείριση φυσικών πόρων, η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και η ισορροπημένη εδαφική ανάπτυξη. Ακόμα δίνεται η δυνατότητα τομεακών προγραμμάτων για την αναδιάρθρωση της φυτικής και ζωικής παραγωγής.

1.5: ΚΟΙΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΠ 2021- 2027

Η ΚΑΠ της τρέχουσας περιόδου 2021-2027 στοχεύει να εκσυγχρονίσει τη γεωργία διασφαλίζοντας την επισιτιστική ασφάλεια και να ενισχύσει την προστασία του περιβάλλοντος και την οικονομία στις αγροτικές περιοχές.

Οι ειδικοί στόχοι όπως αναφέρονται στην ιστοσελίδα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 (<http://www.agrotikianaptixi.gr>) είναι οι εξής:

- υποστήριξη βιώσιμων γεωργικών εισοδημάτων και ανθεκτικότητας σε ολόκληρη την Ευρ. Ένωση για τη στήριξη της επισιτιστικής ασφάλειας,
- ενίσχυση του προσανατολισμού προς την αγορά και αύξηση της ανταγωνιστικότητας, συμπεριλαμβανομένης της μεγαλύτερης εστίασης στην έρευνα, τη τεχνολογία και τη ψηφιοποίηση,
- βελτίωση της θέσης των αγροτών στην αλυσίδα αξίας
- συμβολή στο μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και στην προσαρμογή σε αυτήν, καθώς και τη συμβολή στην παραγωγή βιώσιμων μορφών ενέργειας
- προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και της αποτελεσματικής διαχείρισης των φυσικών πόρων, όπως το νερό, το έδαφος και ο αέρας
- συμβολή στην προστασία της βιοποικιλότητας, ενίσχυση των υπηρεσιών οικοσυστήματος και διατήρηση οικοτόπων και τοπίων
- προσέλκυση νέων γεωργών και διευκόλυνση της επιχειρηματικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές
- προώθηση της απασχόλησης, της ανάπτυξης, της κοινωνικής ένταξης και της τοπικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές, συμπεριλαμβανομένης της βιοοικονομίας και της βιώσιμης δασοκομίας
- βελτίωση της ανταπόκρισης της γεωργίας της Ευρ. Ένωση στις απαιτήσεις της κοινωνίας όσον αφορά τα τρόφιμα και την υγεία, συμπεριλαμβανομένης της απαίτησης για ασφαλή, θρεπτικά και βιώσιμα τρόφιμα, διαχείρισης,
- για επίλυση του ζητήματος των απορριμάτων τροφίμων, καθώς και για καλή μεταχείριση των ζώων.

Οι Πυλώνες δράσης καταργούνται και τη θέση τους παίρνουν οι Παρεμβάσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν Παρεμβάσεις Άμεσων Ενισχύσεων, Τομεακές Παρεμβάσεις και Παρεμβάσεις αγροτικής ανάπτυξης.

Κάθε χώρα υποβάλλει ένα Στρατηγικό Σχέδιο και υποχρεούται σε μια ετήσια έκθεση ώστε να αξιολογείται η πορεία του. Οι άμεσες ενισχύσεις είναι ακόμα αποσυνδεδεμένες από την παραγωγή και τμηματοποιούνται ως βασική ενίσχυση, συμπληρωματική για τη βιωσιμότητα και συμπληρωματική για τους νέους αγρότες. Σύμφωνα με τον ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την γεωργική πολιτική τον Ιούνιο του 2021 έπειτα από διαπραγματεύσεις τριών χρόνων στοιχειοθετήθηκαν οι

αλλαγές για την νομοθεσία της ΚΑΠ της προγραμματικής περιόδου 2021-2027, η οποία θα τεθεί σε εφαρμογή από την 1^η Ιανουαρίου του 2023. Για τον λόγο αυτό, τα έτη 2021 και 2022 υπόκεινται σε έναν μεταβατικό κανονισμό με κανονισμούς από την προηγούμενη περίοδο εφαρμογής αλλά και νέα στοιχεία τονίζοντας την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

2.1:ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κάθε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω του Στρατηγικού Σχεδιασμού έχει τη δυνατότητα να υποβάλλει προς έγκριση Επιχειρησιακά Προγράμματα είτε Περιφερειακά είτε Τομεακά. Τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα αφορούν μια περιφέρεια ενώ τα Τομεακά έναν τομέα πολιτικής. Ένα παράδειγμα Τομεακού Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι τα Προγράμματα Εργασίας Οργανώσεων Ελαιουργικών Φορέων (Ο.Ε.Φ.) που αφορούν τον τομέα της ελαιοκαλλιέργειας. Η χρηματοδότηση είναι κάθε τρία χρόνια και πηγάζει κατά κύριο ρόλο από το παρακρατηθέν ποσό της ενιαίας ενίσχυσης. Κύριο στόχο έχουν τον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων με συστήματα ολοκληρωμένης διαχείρισης, ποιότητας και ιχνηλασιμότητας. Ακόμα συμπεριλαμβάνονται δράσεις για την εκπαίδευση των παραγωγών και γενικότερες μελέτες πάνω στον κλάδο. Τα Προγράμματα Εργασίας Οργανώσεων Ελαιουργικών Φορέων (Ο.Ε.Φ.) άρχισαν να υλοποιούνται στην Ελλάδα μετά από το «Πρόγραμμα Δράσης 2000» και η χρηματοδότηση ανά τριετία προσεγγίζει τα 45 εκατομμύρια ευρώ. Αν και αρχικά δεν επέδειξαν ιδιαίτερη δημοφιλία ως επιδοτούμενα προγράμματα, με τα χρόνια ο αριθμός των επωφελούμενων αυξήθηκε εκθετικά. Σε αυτό συνετέλεσε μια αλλαγή στα κριτήρια ένταξης που το αρμόδιο Υπουργείο θέσπισε με την ΥΑ5746/157266-11.12.14.

Εν συνεχεία, τα κριτήρια ευνόησαν ακόμα περισσότερες οργανώσεις αφού ο αριθμός των απαιτούμενων παραγωγών έπεσε και αντί για ελάχιστο αριθμό στρεμμάτων θεσπίστηκε ελάχιστη αξία. Αποδέκτες των συγκεκριμένων προγραμμάτων μπορούν να είναι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί ή οργανώσεις παραγωγών που απασχολούνται στον ελαιοκομικό τομέα (άρθρο 152, 156, 157). Με τον όρο Συνεταιρισμό δηλώνουμε μια αυτόνομη και εθελοντική ένωση προσώπων με σκοπό την αντιμετώπιση κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών μέσω μιας συνιδιόκτητης επιχείρησης, όπως αναφέρει η Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση. Στη νομοθεσία ξεκίνησαν να εμφανίζονται στις αρχές του 20^{ου} αιώνα με αποφάσεις για την ίδρυση και την εποπτεία τους. Μέχρι το 1924 υπήρχαν ήδη 44 συνεταιρισμοί πανελλαδικά και το 1935 ιδρύθηκε η

Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (Κοντογεώργος και Σεργάκη, 2015). Σύμφωνα με τον ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κοινή Οργάνωση Αγορών (ΚΟΑ), με τον όρο οργανώσεις παραγωγών δηλώνονται οι οργανώσεις με σκοπό την αύξηση της συλλογικής τους ισχύς και καθορίζονται από το άρθρο 152 του κανονισμού (ΕΕ) 1308/2013 της κοινής οργάνωσης αγορών.

2.2: ΑΝΑΛΥΣΗ

Τα προγράμματα Ο.Ε.Φ. εντάσσονται στο καθεστώς χρηματοδότησης και στήριξης της ΚΑΠ και συγκεκριμένα στους κανόνες για άμεσες ενισχύσεις στους γεωργούς από την Ευρωπαϊκή Ένωση που βασίζεται στον κανονισμό 1307/2013. Σύμφωνα με τον ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη νομοθεσία για τη γεωργία σε αυτόν τον τομέα σκοπός είναι ο καθορισμός των κανόνων για τις άμεσες ενισχύσεις στους αγρότες που πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις . Ένας τομέας των άμεσων ενισχύσεων είναι η κοινή οργάνωση των γεωργικών αγορών (ΚΟΑ) -(Καν.1308/2013) με κύριους στόχους τη διασφάλιση της σταθερότητας στην αγορά και τη διαχείριση κρίσεων σε αυτήν. Σκοπός της είναι όχι μόνο να βελτιωθεί η παραγωγή ώστε να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα αλλά το αποτέλεσμα να είναι και αρκετά πιο ποιοτικό ώστε να ενισχυθεί ο γεωργικός τομέας και να μπορεί να ανταπεξέλθει στις προκλήσεις της εποχής.

Οι βασικοί τομείς που αποτελούν την ΚΟΑ είναι η εσωτερική αγορά, το εμπόριο σε τρίτες χώρες, οι κανόνες ανταγωνισμού και οι γενικοί κανόνες (έκτακτα μέτρα). Τα προγράμματα εργασίας Ο.Ε.Φ. ανήκουν στον τομέα της εσωτερικής αγοράς και συγκεκριμένα στην υποκατηγορία της παρέμβασης στην αγορά, η οποία αποτελείται από κανόνες για καθεστώτα ενισχύσεων για συγκεκριμένα προϊόντα. Στην περίπτωση αυτή πρόκειται για τον τομέα του ελαιόλαδου και των επιτραπέζιων ελιών με τριετή προγράμματα που καταρτίζονται από οργανώσεις παραγωγών ή ενώσεις για την Ελλάδα, τη Γαλλία και την Ιταλία. Οι κανονισμοί που χαρακτηρίζουν αυτά τα προγράμματα είναι ο κανονισμός (ΕΕ) 615/2014, ο (ΕΕ) 611/2014 και ο (ΕΕ) 2020/600.

Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 1308/2014 (Τμήμα 2, Άρθρο 29) οι τομείς που τίθενται υπό χρηματοδότηση για τον τομέα του ελαιόλαδου και των επιτραπέζιων ελιών είναι:

- α) η παρακολούθηση και διαχείριση της αγοράς
- β) η βελτίωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της ελαιοκαλλιέργειας
- γ) η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελαιοκαλλιέργειας μέσω εκσυγχρονισμού
- δ) η βελτίωση της ποιότητας της παραγωγής ελαιόλαδου και επιτραπέζιων ελιών
- ε) σύστημα ιχνηλασιμότητας, πιστοποίησης και προστασίας της ποιότητας και ειδικά παρακολούθηση της ποιότητας που καταλήγει στους τελικούς καταναλωτές (υπό την καθοδήγηση κρατικών διοικήσεων)
- στ) διάδοση πληροφοριών σχετικών με τα μέτρα οργανώσεων παραγωγών για τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων.

Το ύψος της ετήσιας χρηματοδότησης για την Ελλάδα προσεγγίζει τα έντεκα εκατομμύρια ενώ για την Γαλλία μισό εκατομμύριο και για την Ιταλία τριάντα πέντε εκατομμύρια. Σύμφωνα με το ΦΕΚ Τεύχος Β' - 339/29.01.2021 ελήφθησαν πρόσθετες αποφάσεις για τα προγράμματα εργασίας Ο.Ε.Φ. για την περίοδο 2021-2022, ακολουθούν τα κύρια σημεία της διάταξης. Η ενωσιακή χρηματοδότηση κατανέμεται σε δυο περιφέρειες στην Ελλάδα, κατά 90% στην ηπειρωτική χώρα, την Κρήτη και την Εύβοια και κατά 10% στα υπόλοιπα νησιά λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος και την οικονομική κατάσταση.

Στο πρόγραμμα εργασίας που υποβάλλει μια Ο.Ε.Φ. έχει τη δυνατότητα επιλογής τουλάχιστον τεσσάρων τομέων δραστηριοτήτων με υποχρεωτικούς τους τομείς β (25% της χρηματοδότησης), γ (22%), δ(33%), ε(10%) και προαιρετικούς τους α,στ με 5% της χρηματοδότησης έκαστος (Άρθρο 3, ΦΕΚ Τεύχος Β' 339/29.01.2021). Η υποβολή γίνεται από την Ο.Ε.Φ. και περιλαμβάνει συγκεκριμένα στοιχεία όπως ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 611/2014 (παρ. 3, Άρθρο 7) τα οποία περιληπτικά είναι αντίγραφο απόφασης αναγνώρισης ως ομάδα παραγωγών, απόφαση για την υποβολή του προγράμματος, φορολογική και ασφαλιστική ενημερότητα, εγγύηση με ποσοστό 10% επί του αιτούμενου ποσού, οικονομικές καταστάσεις με θετική καθαρή θέση, πίνακας πωλήσεων, υπεύθυνη δήλωση μη λήψης άλλης χρηματοδότησης, προϋπολογισμός του προγράμματος, οικονομικές προσφορές και τέλος το κείμενο του προγράμματος εργασίας.

Σε αυτό το κείμενο θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται η αναλυτική παρουσίαση της Ο.Ε.Φ., οι παραγωγικές δομές της, τα αποτελέσματα προηγούμενων προγραμμάτων εργασίας αν υπάρχουν και η περιγραφή της σκοπιμότητας του προγράμματος (Άρθρο 6, ΦΕΚ Τεύχος Β' 339/29.01.2021). Μετά τη λήξη των προγραμμάτων συστήνεται μια τριμελής επιτροπή στο Υπουργείο για να τα αξιολογήσει και να τα εγκρίνει. Εφόσον ένα πρόγραμμα εγκριθεί, θα παρακολουθείται η πορεία του από τακτικούς δειγματοληπτικούς ελέγχους. (Άρθρο 12, ΦΕΚ Τεύχος Β' 339/29.01.2021).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

3.1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το κοινό πλαίσιο παρακολούθησης και αξιολόγησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι υπεύθυνο για την αξιολόγηση και βελτίωση της γεωργικής πολιτικής ώστε να διασφαλίζεται η επίτευξη των στόχων της. Σύμφωνα με τον ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αξιολόγηση στη γεωργία, θεσπίστηκε το 2013 και ξεκίνησε η εφαρμογή του τόσο για τις δράσεις του πρώτου και δεύτερου πυλώνα όσο και για τα οριζόντια μέτρα.

Ένα αναπτυξιακό πρόγραμμα για να είναι αποτελεσματικό δεν αρκεί να σχεδιαστεί σωστά και προσεκτικά, πρέπει και να αξιολογηθεί σε όλα τα στάδια του για να διαπιστωθεί αν ανταποκρίνεται στις ανάγκες που διατίθεται να καλύψει και να εντοπιστούν τυχόν αδυναμίες ή ελλείψεις. Η αξιολόγηση τμηματοποιείται ακολουθώντας πιστά την πορεία ενός προγράμματος. Έτσι, αρχικά κατά τον σχεδιασμό του προγράμματος πραγματοποιείται η *εκ των προτέρων αξιολόγηση*, λειτουργώντας καταλυτικά στα προβλήματα που προκύπτουν και ενσωματώνοντας τα αποτελέσματα στη δομή του προγράμματος. Αποτελεί ίσως την πιο απαιτητική αξιολόγηση καθώς τα χρονικά περιθώρια είναι στενά και τα δεδομένα αλλάζουν εν ριπή οφθαλμού. Τα κύρια στοιχεία του είναι η μελέτη των αποτελεσμάτων προηγούμενων προγραμμάτων, η διενέργεια S.W.O.T. (πλεονεκτήματα, αδυναμίες, ευκαιρίες, απειλές) ανάλυσης και η αξιολόγηση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων.

Κατά την υλοποίηση ενός προγράμματος λαμβάνει χώρα η *τρέχουσα (on-going)* αξιολόγηση με σκοπό τον εντοπισμό και την άμεση διόρθωση τυχόν αποκλίσεων. Παρατηρώντας τις πραγματικές πλέον δυνατότητες του προγράμματος αναδιαμορφώνονται οι δράσεις και επανεξετάζονται οι προτεραιότητες και οι στόχοι.

Τέλος μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος πραγματοποιείται η *εκ των υστέρων* αξιολόγηση ώστε ανακεφαλαιώνοντας να καταλήξει σε ένα θετικό ή αρνητικό αποτέλεσμα για την αποτελεσματικότητά του. Στην συγκεκριμένη αξιολόγηση σημαντικό ρόλο έχει ο χρόνος που έχει περάσει από την ολοκλήρωση του προγράμματος, ο οποίος είναι ανάλογος με την αξιοπιστία του, δηλαδή όσο περισσότερος χρόνος έχει παρέλθει, τόσο πιο αξιόπιστα θεωρούνται τα

αποτελέσματα.

Κάθε είδους αξιολόγηση τελείται από αρμόδιες και καταρτισμένες αρχές που φέρουν την ευθύνη για τα πεπραγμένα.

Όπως κάθε διαδικασία, έτσι και αυτή της αξιολόγησης, αντιμετωπίζει προβλήματα που επηρεάζουν την προσπάθεια για άμεσα και έγκυρα αποτελέσματα. Το κυριότερο πρόβλημα ανάγεται στην ανομοιομορφία της μεθοδολογίας που εκτελείται λόγω της απόκλισης των θεμάτων στα διάφορα προγράμματα που υλοποιούνται (Παπαδασκαλόπουλος και Χριστοφάκης, 2016).

3.2: ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Σε κάθε προγραμματική περίοδο πριν την τελική έκθεση αξιολόγησης, που υποβάλλεται ένα χρόνο μετά τη λήξη της περιόδου, υλοποιείται και μια ενδιάμεση έκθεση αναλύοντας τον σχεδιασμό του πλαισίου και την απόδοση των δράσεων σύμφωνα με τα πρώτα αποτελέσματα. Οι εκθέσεις αυτές περιέχουν πληροφορίες για την εφαρμογή της γεωργικής πολιτικής όσον αφορά το κομμάτι της παρακολούθησης και πληροφορίες για τα αποτελέσματα όσον αφορά τον τομέα της αξιολόγησης. Ακόμα προσδιορίζονται οι επιδόσεις των κρατών μελών σύμφωνα με τις δράσεις που έχουν αναλάβει ώστε να διαπιστωθεί σε ποιο βαθμό έχουν επιτύχει τον αρχικό στόχο τους. Για το λόγο αυτό έχει σχεδιαστεί ένας κατάλογος δεικτών για μια ομοιογενή αντιμετώπιση και εκτέλεση του συγκεκριμένου πλαισίου. Οι δείκτες περιγράφουν τη γενική επιχειρησιακή κατάσταση της πολιτικής, τις επιδόσεις των δράσεων, τα αποτελέσματα, τους στόχους και τον αντίκτυπο μακροπρόθεσμα (Έκθεση της επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, 2018). Για την μέτρηση της απόδοσης της ΚΑΠ έχει καθοριστεί ένα κοινό πλαίσιο παρακολούθησης και αξιολόγησης των άμεσων ενισχύσεων, των μέτρων στήριξης της αγοράς και των μέτρων αγροτικής ανάπτυξης που αναφέρεται στο άρθρο 67 του κανονισμού (ΕΕ) 1305/2013. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να καταθέτουν εκθέσεις με τα αποτελέσματα της χώρας τους ώστε η επιτροπή μέσω αυτών να παρακολουθεί την εφαρμογή των μέτρων και να συντάσσει πολυετή σχέδια αξιολόγησης (Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1306/2013. Άρθρο 110 Παρακολούθηση και αξιολόγηση της ΚΓΠ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ

4.1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ελλάδα αποτελεί μια κατεξοχήν αγροτική χώρα με σχεδόν την μισή της έκταση ικανή προς καλλιέργεια και εντάσσεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση η οποία μεριμνά και στοιχειοθετεί τους κανονισμούς που διέπουν τη γεωργία. Έχοντας θεσπίσει την κοινή γεωργική πολιτική διασφαλίζει την επισιτιστική ασφάλεια και εξασφαλίζει στους αγρότες μια αξιοπρεπή ζωή.

Εφόσον όμως μέρα με τη μέρα τα δεδομένα αλλάζουν θα πρέπει να υπάρχει η απαραίτητη ευελιξία ώστε να γίνεται η απαραίτητη προσαρμογή. Σύμφωνα με τον ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη γεωργία και τα στατιστικά στοιχεία για την αύξηση του πληθυσμού, μέχρι το 2050 η παραγωγή τροφίμων θα πρέπει να έχει διπλασιαστεί ώστε να καλύπτει τις ανάγκες του πληθυσμού. Σε συνδυασμό και με τα υπόλοιπα μεταβαλλόμενα στοιχεία όπως το περιβάλλον με την κλιματική αλλαγή προ των πυλών, αλλά και την παγκόσμια αγορά, κρίνεται απαραίτητο οι αρμόδιες αρχές και διοικήσεις να έχουν μεριμνήσει και προετοιμαστεί κατάλληλα. Αυτό αποτελεί έναν βασικό λόγο για τον οποίο η γεωργική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης μεταβάλλει και ανανεώνει τους θεσμούς και τους κανόνες της συχνά.

Οι προσπάθειες θα πρέπει να είναι καθολικές και συντονισμένες για αυτόν τον λόγο επανέρχεται στο προσκήνιο και ο θεσμός του συνεταιρίζεσθε ώστε να συσπειρωθούν οι μεμονωμένες καλλιέργειες και να επωφεληθούν από τις κρατικές και ευρωπαϊκές ενισχύσεις.

4.2: ΑΝΑΛΥΣΗ

Για να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των αναπτυξιακών προγραμμάτων θα πρέπει να εξεταστούν και να βελτιωθούν όλοι οι τομείς που σχετίζονται με αυτά. Στην περίπτωση των Προγραμμάτων εργασίας για τις Οργανώσεις Ελαιουργικών Φορέων, ο θεμέλιος λίθος είναι οι δικαιούχοι δηλαδή οι αγροτικοί συνεταιρισμοί. Στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια ο θεσμός αυτός φθίνει και οι άμεσα εμπλεκόμενοι θεωρούν πως αυτό οφείλεται κυρίως στην έλλειψη πληροφόρησης και επιμόρφωσης. Σημαντικό ρόλο έχει και η συνεχής αλλαγή των θεσμικών αποφάσεων κάθε κυβέρνησης ή ακόμα και σε ευρωπαϊκό επίπεδο μέσω των αναθεωρήσεων της ΚΑΠ.

Συνοψίζοντας, ένας αγροτικός συνεταιρισμός πρέπει να διαθέτει κατάλληλα ενημερωμένα και επικοινωνιακά μέλη στην ηγεσία, σαφείς κανόνες, αμοιβαία εμπιστοσύνη, διαρκή αξιολόγηση, συνεργατισμό και προφανώς εκπαίδευση (Καχριμάνης, 2019).

Η βελτίωση των αγροτικών συνεταιρισμών εντάσσεται στο γενικό πλαίσιο ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας στην χώρα, ο πρωτογενής τομέας οφείλει να αναδείξει τα προϊόντα του μέσα από καινοτόμες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες (Κορρές, 2015) .

Για παράδειγμα, οι αγρότες μπορούν να στοχεύσουν στον εκσυγχρονισμό των τεχνολογικών και εμπορικών τους μέσων και στη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για ελάττωση κόστους και περιβαλλοντικά οφέλη. Ακόμα υπάρχει η δυνατότητα για περαιτέρω αύξηση στην τυποποίηση προϊόντων ώστε να διοχετεύονται στην αγορά και στον δευτερογενή τομέα όπου η βιομηχανία τροφίμων και ποτών αποτελεί ήδη έναν ισχυρό κλάδο ο οποίος όμως επιδέχεται βελτιώσεων (Σπάης, 2014).

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΟΣ

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ

5.1: ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ

Για την διερεύνηση της μελέτης περίπτωσης επιλέχθηκε να αναλυθεί ένας Αγροτικός Ελαιουργικός Συνεταιρισμός της Ελλάδας που υπέβαλε πρόταση για τα Προγράμματα Εργασίας Οργανώσεων Ελαιουργικών φορέων για την διετία 1/4/2021-31/12/2022. Ο συγκεκριμένος συνεταιρισμός έχει περίπου ογδόντα χρόνια λειτουργίας, αποτελεί νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, έχει αναγνωριστεί ως Οργάνωση Παραγωγών και δραστηριοποιείται αποκλειστικά στην παραγωγή ελαιόλαδου. Στόχος του είναι η προώθηση του παραγόμενου προϊόντος του και η παροχή υποστήριξης στα μέλη του. Το διοικητικό συμβούλιο αποτελείται από τον πρόεδρο, τον αντιπρόεδρο, τον ταμία και δύο μέλη. Το εργατικό δυναμικό αποτελούν ένας διαχειριστής και ένας υπεύθυνος για την παραγωγή του ελαιοτριβείου.

5.2: ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Η υλικοτεχνική υποδομή του Αγροτικού Ελαιουργικού Συνεταιρισμού περιλαμβάνει ιδιόκτητες κτηριακές εγκαταστάσεις και τον απαραίτητο εξοπλισμό για έκθλιψη ελαιόκαρπου και παραγωγή ελαιόλαδου. Ακόμα οι εγκαταστάσεις πληρούν τα κριτήρια του προτύπου ISO 22000:2005.

5.3: ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Το μοναδικό παραγόμενο προϊόν του Αγροτικού Ελαιουργικού Συνεταιρισμού είναι το εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο πιστοποιημένο σύμφωνα το Σύστημα Ασφάλειας Τροφίμων. Ακόμα τα μέλη του συνεταιρισμού λαμβάνουν υλικοτεχνική και συμβουλευτική υποστήριξη.

5.4: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ (SWOT)

Για τον στρατηγικό σχεδιασμό του προγράμματος εφαρμόζεται η ανάλυση SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) για να διερευνηθεί το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον του Συνεταιρισμού. Στο εσωτερικό περιβάλλον του ανήκουν τα δυνατά και αδύνατα σημεία του ενώ στο εξωτερικό οι ευκαιρίες και οι απειλές.

Δυνατά Σημεία. Πλεονέκτημα του Αγροτικού Ελαιουργικού Συνεταιρισμού αποτελεί το ιδιόκτητο, εκσυγχρονισμένο και πιστοποιημένο ελαιοτριβείο που δίνει τη δυνατότητα για αυξημένη και ποιοτική παραγωγή ελαιόλαδου. Το παραγόμενο προϊόν χαρακτηρίζεται ως εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο, πιστοποιείται ετησίως σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα και διατίθεται στην αγορά κατά ένα μεγάλο ποσοστό. Τα πρόσφατα οικονομικά στοιχεία του Συνεταιρισμού τον χαρακτηρίζουν βιώσιμο και κερδοφόρο.

Αδύνατα Σημεία. Όσον αφορά τον εξοπλισμό στην παραγωγή ελαιόλαδου, λόγω αποσβέσεων κάποια μηχανήματα πιθανώς χρήζουν αντικατάστασης. Το παραγόμενο προϊόν δεν προωθείται αρκετά στην αγορά και η τιμή του δεν είναι σταθερή όπως άλλωστε συμβαίνει με τον τομέα του ελαιόλαδου παγκοσμίως. Τα μέλη και το προσωπικό του συνεταιρισμού θα μπορούσαν να καταρτιστούν κατάλληλα ώστε να είναι πιο αποτελεσματικό το αποτέλεσμα.

Ευκαιρίες. Η αύξηση επιστημονικών ερευνών για τα οφέλη του ελαιόλαδου στην διατροφή του ανθρώπου σε καθημερινή βάση αυξάνει την ζήτηση για μεγαλύτερες ποσότητες στην αγορά. Τα δίκτυα προώθησης με την ανάπτυξη του διαδικτύου αυξάνονται άρα και τα μέσα διαφήμισης και πώλησης.

Απειλές. Η έλλειψη πόρων και χρηματοδοτήσεων δεν επιτρέπει την ανάπτυξη του τομέα για την αύξηση της παραγωγής και την ελάττωση του κόστους. Ακόμα οι ανταγωνιστικές τιμές των προϊόντων άλλων χωρών δυσχεραίνουν την θέση του ελληνικού ελαιόλαδου στην παγκόσμια αγορά. Όσον αφορά το ίδιο το προϊόν οι ασθένειες των ελαιόδεντρων αλλά και ο άστατος καιρός λόγω της κλιματικής αλλαγής επηρεάζει κατά πολύ το μέγεθος της παραγωγής ετησίως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΕΡΓΟ

6.1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Αγροτικός Ελαιουργικός Συνεταιρισμός εφόσον πληροί τα απαιτούμενα κριτήρια που ορίζουν οι Κανονισμοί για τα προγράμματα εργασίας Οργανώσεων Ελαιουργικών Φορέων (ΕΕ)1308/2013, (ΕΕ)611/2014, (ΕΕ)615/2014 δύναται να υποβάλει πρόγραμμα προς έγκριση με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας του παραγόμενου ελαιόλαδου και τη μείωση των επιπτώσεων της παραγωγής στο περιβάλλον. Ο προϋπολογισμός της συνολικής ενωσιακής χρηματοδότησης ανά πρόγραμμα είναι κατ' ελάχιστο 100.000 ευρώ και κατά μέγιστο 500.000 ευρώ ανάλογα την περιφερειακή ζώνη στην οποία βρίσκεται ο Συνεταιρισμός. Τα επιλέξιμα μέτρα ορίζονται στον Κανονισμό (ΕΕ)611/2014 (άρθρο 3) και στον Κανονισμό (ΕΕ)1308/2013 (Τμήμα 2, Άρθρο 29) και κατηγοριοποιούνται σύμφωνα με τους τομείς:

- α) παρακολούθηση και διαχείριση της αγοράς του κλάδου
- β) βελτίωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της ελαιοκαλλιέργειας
- γ) βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελαιοκαλλιέργειας μέσω εκσυγχρονισμού
- δ) βελτίωση της ποιότητας της παραγωγής ελαιόλαδου και επιτραπέζιων ελιών
- ε) σύστημα ιχνηλασιμότητας, πιστοποίησης και προστασίας της ποιότητας και ειδικά παρακολούθηση της ποιότητας που καταλήγει στους τελικούς καταναλωτές (υπό την καθοδήγηση κρατικών διοικήσεων)
- στ) διάδοση πληροφοριών σχετικών με τα μέτρα οργανώσεων παραγωγών για τη βελτίωση της ποιότητα των προϊόντων.

Η ανάλυση των τομέων και των μέτρων προκύπτει σύμφωνα με το Άρθρο 4 του ΦΕΚ Τεύχος Β' 339/29.01.2021 για τα Προγράμματα Εργασίας Οργανώσεων Ελαιουργικών Φορέων, περιόδου 2021-2022.

6.2: ΔΙΑΘΕΣΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Ακολουθούν οι δράσεις, συνολικά, που μπορεί να επιλέξει να υλοποιήσει ένας συνεταιρισμός.

Τομέας α. Παρακολούθηση και διαχείριση της αγοράς του κλάδου

Η ελάχιστη συμμετοχή του ποσού της ενωσιακής χρηματοδότησης για αυτόν τον τομέα είναι 5%.

i) η συγκέντρωση στοιχείων για τον κλάδο και την αγορά, σύμφωνα με τις προδιαγραφές μεθόδου, γεωγραφικής αντιπροσωπευτικότητας και ακρίβειας που καθορίζονται από την αρμόδια εθνική αρχή,

ii) η εκπόνηση μελετών για θέματα συνδεδεμένα με άλλα μέτρα που προβλέπονται στο πρόγραμμα εργασίας των ενδιαφερόμενων δικαιούχων οργανώσεων. Οι ολοκληρωμένες μελέτες οφείλουν να αποσταλούν στο αρμόδιο Υπουργείο προς δημοσίευση και ορίζεται μέγιστος προϋπολογισμός 10.000 ευρώ.

Τομέας β. Βελτίωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της ελαιοκαλλιέργειας

Η ελάχιστη συμμετοχή του ποσού της ενωσιακής χρηματοδότησης για αυτόν τον τομέα είναι 25%.

i) οι συλλογικές εργασίες διατήρησης των ελαιώνων υψηλής περιβαλλοντικής αξίας που απειλούνται με εγκατάλειψη, σύμφωνα με τους όρους που καθορίζει βάσει αντικειμενικών κριτηρίων η αρμόδια εθνική αρχή, ιδίως όσον αφορά τις δυνητικά επιλέξιμες περιφερειακές ζώνες καθώς και την έκταση και τον ελάχιστο αριθμό ελαιοπαραγωγών που πρέπει να συμμετέχουν για να αποβούν αποτελεσματικές οι εν λόγω εργασίες,

Αφορά ελαιώνες άνω πενήνταετίας που καλύπτουν έκταση άνω των εκατό στρεμμάτων και ανήκουν σε τουλάχιστον δέκα παραγωγούς.

ii) η ανάπτυξη ορθών γεωργικών πρακτικών ελαιοκαλλιέργειας με βάση περιβαλλοντικά κριτήρια προσαρμοσμένα στις τοπικές συνθήκες, καθώς και τη διάδοσή τους στους ελαιοκαλλιεργητές και παρακολούθηση της πρακτικής εφαρμογής τους,

Τονίζεται ότι απαγορεύεται η ενσωμάτωση κλάδων και υπολειμμάτων της καλλιέργειας στο έδαφος σύμφωνα με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο λόγω πιθανής ύπαρξης ύποπτων φυτοπαθογόνων στους αγρούς.

iii) τα μέτρα πρακτικής επίδειξης τεχνικών αντικατάστασης των χημικών προϊόντων για την καταπολέμηση του δάκου της ελιάς, καθώς και μέτρα εποχιακής παρατήρησης της εξέλιξής του,

Συμπεριλαμβάνεται η χρήση νέων τεχνολογιών (GPS-GIS) για την παρακολούθηση του δάκου κατά τους δολωματικούς ψεκασμούς.

iv) τα μέτρα πρακτικής επίδειξης τεχνικών ελαιοκαλλιέργειας με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος και τη διατήρηση του τοπίου, όπως η βιολογική γεωργία, η προστασία του εδάφους μέσω του περιορισμού της διάβρωσης και η ολοκληρωμένη γεωργία.

Μπορούν να συμπεριληφθούν πιστοποιήσεις παραγωγών για ολοκληρωμένη διαχείριση ή βιολογική γεωργία για κάθε έτος με την υπόδειξη απαραίτητου παραστατικού. Εφαρμογή ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας σύμφωνα με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Αντικατάσταση ακροφυσίων στον εξοπλισμό για την εφαρμογή γεωργικών φαρμάκων.

v) τα μέτρα προστασίας των ανθεκτικών ποικιλιών και των απειλούμενων ποικιλιών

Τομέας γ. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελαιοκαλλιέργειας μέσω εκσυγχρονισμού

Η ελάχιστη συμμετοχή του ποσού της ενωσιακής χρηματοδότησης για αυτόν τον τομέα είναι 22%.

i) η βελτίωση των συστημάτων άρδευσης και των τεχνικών καλλιέργειας,

Επιβάλλεται μελέτη που να εγγυάται την εξοικονόμηση νερού σε ποσοστό τουλάχιστον 20% (χωρίς μεταβολή της έκτασης) και εφαρμογή καινοτόμων τεχνικών καλλιέργειας για να ελαττωθεί το κόστος παραγωγής και να βελτιωθεί η παραγωγικότητα.

ii) η αντικατάσταση μη παραγωγικών ελαιόδεντρων με νέα ελαιόδεντρα,

Πρόκειται για την αντικατάσταση μεμονωμένων μη παραγωγικών ελαιόδεντρων με νέα, κατηγορίας πιστοποιημένου ή Ελαχίστων Κοινοτικών Προδιαγραφών υλικού (Conformitas Agraria Communitatis, CAC) ποικιλιών που ανήκουν στον εθνικό κατάλογο. Απαραίτητη η προσκόμιση του παραστατικού προμήθειας, των ετικετών σήμανσης και του εγγράφου πιστοποίησης.

iii) η κατάρτιση των παραγωγών σε νέες τεχνικές καλλιέργειας,

Περιλαμβάνει μαθήματα κατάρτισης στους παραγωγούς για θέματα σχετικά με την ελαιοκαλλιέργεια καθώς και τη δυνατότητα για μηδενικό ανθρακικό αποτύπωμα του παραγόμενου προϊόντος.

iv) τα μέτρα κατάρτισης και επικοινωνίας·

Αναφέρονται σε σύγχρονες μεθόδους και χρήση ειδικών εργαλείων με σκοπό την κατάρτιση και την επικοινωνία μεταξύ των παραγωγών, των ελαιοτριβείων κ.λπ. για να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα της καλλιέργειας.

Τομέας δ. Βελτίωση της ποιότητας της παραγωγής ελαιόλαδου και επιτραπέζιων ελιών

Η ελάχιστη συμμετοχή του ποσού της ενωσιακής χρηματοδότησης για αυτόν τον τομέα είναι 33%.

i) η βελτίωση των συνθηκών καλλιέργειας, συγκομιδής, παράδοσης και αποθεματοποίησης των ελιών πριν από τη μεταποίησή τους, σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές που καθορίζονται από την αρμόδια εθνική αρχή,

Δεν συμπεριλαμβάνει αγορά σάκων (γιούτινων ή πλαστικών).

Το μέτρο περιλαμβάνει αγορά εξοπλισμού που καθιστά τις διαδικασίες παραγωγής πιο αποτελεσματικές και βελτιώνει την ποιότητα του τελικού προϊόντος. Για την ελαιοπαραγωγή θα μπορούσαν να αποτελούν επιλέξιμο εξοπλισμό τα δίκτυα για την συγκομιδή του καρπού ή εργαλεία κλαδέματος.

ii) η βελτίωση των ποικιλιών των ελαιώνων ιδιωτικών εκμεταλλεύσεων, υπό τον όρο ότι συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων των προγραμμάτων εργασίας,

iii) η βελτίωση των συνθηκών αποθεματοποίησης ελαιολάδου και επιτραπέζιων ελιών, η αξιοποίηση των καταλοίπων της παραγωγής ελαιολάδου και επιτραπέζιων ελιών, καθώς και η βελτίωση των συνθηκών εμφιάλωσης του ελαιολάδου.

Ζητούμενο είναι η σωστή αξιοποίηση των κατάλοιπων από την παραγωγή του ελαιόλαδου.

iv) η παροχή τεχνικής βοήθειας στην παραγωγή, στην ελαιουργική μεταποιητική βιομηχανία, στις επιχειρήσεις παραγωγής επιτραπέζιων ελιών, στα ελαιοτριβεία και στα συσκευαστήρια σε θέματα που σχετίζονται με την ποιότητα των προϊόντων.

Σε περίπτωση αγοράς εξοπλισμού μεταποιητικών μονάδων είναι απαραίτητη η άδεια λειτουργίας.

Ο κάθε Αγροτικός Ελαιουργικός Συνεταιρισμός μπορεί στα πλαίσια αυτής της δραστηριότητας να προβεί σε αλλαγή κάποιων μηχανημάτων με πιο σύγχρονα με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας του παραγόμενου ελαιόλαδου, την προστασία του περιβάλλοντος και την εξοικονόμηση φυσικών πόρων.

v) η δημιουργία και βελτίωση των εργαστηρίων ανάλυσης παρθένου ελαιόλαδου.

Απαραίτητη η ύπαρξη εξειδικευμένου προσωπικού και η ανάλυση δειγμάτων ανάλογα με τον όγκο παραγωγής ελαιόλαδου ετησίως.

vi) η κατάρτιση γευσιγνωστών για τους ελέγχους των οργανοληπτικών χαρακτηριστικών των παρθένων ελαιόλαδων και των επιτραπέζιων ελιών.

Τομέας ε. Σύστημα ιχνηλασιμότητας, πιστοποίησης και προστασίας της ποιότητας και ειδικά παρακολούθηση της ποιότητας που καταλήγει στους τελικούς καταναλωτές (υπό την καθοδήγηση κρατικών διοικήσεων)

Η ελάχιστη συμμετοχή του ποσού της ενωσιακής χρηματοδότησης για αυτόν τον τομέα είναι 10% (Υποχρεωτικό το μέτρο i.)

i) η δημιουργία και διαχείριση συστημάτων που επιτρέπουν την ιχνηλασιμότητα των προϊόντων από τον ελαιοκαλλιεργητή έως τη συσκευασία και την επισήμανση, σύμφωνα με τις προδιαγραφές που καθορίζονται από την αρμόδια εθνική αρχή,

Περιλαμβάνει αναλυτική καταγραφή της συγκομιδής (ανά παραγωγό και αγροτεμάχιο), της παραγωγής, της τυποποίησης, της εμπορίας και των αποθεμάτων των ελαιοκομικών προϊόντων. Αν υπάρχει βιολογική παραγωγή θα πρέπει να διαχωριστεί από την υπόλοιπη. Αναγκαία είναι η ετήσια πιστοποίηση ISO 22005:2007 με προσκόμιση των απαραίτητων δικαιολογητικών. Υπάρχει η δυνατότητα να ενισχυθούν εθελοντικά συστήματα πιστοποίησης (Halal, Kosher).

ii) η δημιουργία και διαχείριση συστημάτων πιστοποίησης της ποιότητας, με βάση σύστημα ανάλυσης κινδύνου και κρίσιμων σημείων ελέγχου (HACCP), το οποίο είναι σύμφωνο με τα τεχνικά κριτήρια που καθορίζει η αρμόδια εθνική αρχή.

Αναγκαία είναι η ετήσια πιστοποίηση ISO 22005:2007 με προσκόμιση των απαραίτητων δικαιολογητικών.

Υπάρχει η δυνατότητα να ενισχυθούν εθελοντικά συστήματα πιστοποίησης (IFS, BRC).

iii) η δημιουργία και διαχείριση συστημάτων για την παρακολούθηση της τήρησης των προτύπων γνησιότητας, ποιότητας και εμπορίας του ελαιόλαδου και των επιτραπέζιων ελιών που διατίθενται στην αγορά, σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές που καθορίζονται από την αρμόδια εθνική αρχή.

Τομέας στ. Διάδοση πληροφοριών σχετικών με τα μέτρα οργανώσεων παραγωγών για τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων.

Η ελάχιστη συμμετοχή του ποσού της ενωσιακής χρηματοδότησης για αυτόν τον τομέα είναι 5%. Οι δαπάνες επικοινωνίας μπορούν να φτάσουν το 5% του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος.

Στοχεύουν στην δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων του προγράμματος εργασίας στους καταναλωτές, τις επιχειρήσεις και τους παραγωγούς. Έχουν την δυνατότητα διάδοσης των αποτελεσμάτων της έρευνας σε επιχειρήσεις ίδιου τομέα.

i) η διάδοση πληροφοριών σχετικά με τα μέτρα που υλοποιούν οι οργανώσεις στους τομείς που αναφέρονται στους πέντε πρώτους τομείς.

Για παράδειγμα, διοργάνωση συνεδρίου, συμμετοχή σε εκθέσεις, πληροφοριακό υλικό στον τύπο ή στο διαδίκτυο. Απαγορεύεται η εμπορική προώθηση των προϊόντων.

ii) η δημιουργία και διατήρηση της λειτουργίας δικτυακού τόπου σχετικού με τα μέτρα που υλοποιούν οι δικαιούχοι οργανώσεις στους τομείς που αναφέρονται στους πέντε πρώτους τομείς.

6.3: ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

Βάσει του Κανονισμού (ΕΕ) 611/2014 της 11ης Μαρτίου 2014 και του ΦΕΚ Τεύχος Β' 339/29.01.2021 Άρθρο 5, ως επιλέξιμες δαπάνες προς χρηματοδότηση ορίζονται τα γενικά έξοδα, τα πάγια έξοδα, η παροχή υπηρεσιών και τα οδοιπορικά έξοδα. Στα γενικά έξοδα περιλαμβάνονται τα έξοδα εγγυήσεων και τα έξοδα που έγιναν για την υλοποίηση του προγράμματος. Θα πρέπει να έχουν δαπανηθεί από την ημερομηνία της έγκρισης του προγράμματος μέχρι την ημερομηνία λήξης του. Τονίζεται ότι δεν συμπεριλαμβάνονται οι μισθοδοσίες και δεν δύναται να ξεπερνά το 5% επί των επιλέξιμων υλοποιηθεισών δράσεων, κατ' αποκοπή και σε μια γραμμή προϋπολογισμού.

Στα πάγια έξοδα περιλαμβάνονται οι δαπάνες προμήθειας εξοπλισμού και εκτέλεσης έργων για τη βελτίωση ή απόκτηση υποδομών σχετικά με τις δράσεις του προγράμματος. Η αγορά αυτοκινούμενου οχήματος επιτρέπεται μόνο αν εξυπηρετεί τις ανάγκες των εγκαταστάσεων μεταποίησης των Φορέων (π.χ. ανυψωτικά). Δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη η αγορά ή πρόσβαση σε λογισμικά προγράμματα ανεξαρτήτως τομέα.

Στην παροχή υπηρεσιών περιλαμβάνονται η αγορά τεχνογνωσίας και το κόστος εργασίας συμβούλων που δεν πρέπει να ξεπερνά το 5% επί των επιλέξιμων υλοποιηθεισών δράσεων σε μια γραμμή προϋπολογισμού. Στα οδοιπορικά έξοδα περιλαμβάνονται οι δαπάνες μετακίνησης όπου για ιδιωτικής χρήσης αυτοκίνητο η αποζημίωση ανέρχεται σε 0,15 ευρώ ανά χιλιόμετρο, δαπάνες διαμονής με μέγιστο ημερήσιο ποσό τα 60 ευρώ και οι δαπάνες για εκτός έδρας αποζημιώσεις για το προσωπικό της Ο.Ε.Φ. αν παρίσταται ανάγκη για μετακίνηση στα πλαίσια του προγράμματος.

Γενικός κανόνας για τις επιλέξιμες δαπάνες είναι η σχέση τους με την ασφάλεια του προϊόντος, την προστασία του περιβάλλοντος και τη διασφάλιση της ποιότητας. Δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να υποβόσκει όφελος όσον αφορά στην αύξηση της ικανότητας της παραγωγής, της αποθεματοποίησης ή της μεταποίησης. Ακόμα δεν θα πρέπει να συνδέονται με την αγορά ή την αποθεματοποίηση προϊόντων ή να έχουν με οποιοδήποτε τρόπο επιπτώσεις στις τιμές τους. Απαγορεύεται όποια ενέργεια προκαλεί στρέβλωση στον ανταγωνισμό άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων των δικαιούχων οργανώσεων.

6.4: ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Ο εξεταζόμενος αγροτικός συνεταιρισμός έχει υποβάλλει συμμετοχή για δεκαπέντε δραστηριότητες για τα Προγράμματα Εργασίας Οργανώσεων Ελαιουργικών Φορέων, περιόδου 2021-2022. Η έναρξη του προγράμματος έγινε τον Απρίλιο του 2021 και η διερεύνηση της πορείας του για τις ανάγκες τις παρούσας εργασίας θα είναι για τους πρώτους εννέα μήνες του, δηλαδή μέχρι και τον Δεκέμβριο του 2021.

Προϋπολογισμός

Ο προϋπολογισμός περιλαμβάνει την Κοινοτική Χρηματοδότηση, την Εθνική Χρηματοδότηση, την Ίδια συμμετοχή και έχει διαμορφωθεί ως εξής:

1. Δραστηριότητα Biii 3%
2. Δραστηριότητα Biv.1 8%
3. Δραστηριότητα Biv.2 9%
4. Δραστηριότητα Biv.3 2%
5. Δραστηριότητα Γι 5%
6. Δραστηριότητα Giii.1 6%
7. Δραστηριότητα Giii.2 5%
8. Δραστηριότητα Giv 5%
9. Δραστηριότητα Δiv 40 %
10. Δραστηριότητα Eι.1 1%
11. Δραστηριότητα Eι.2 5%
12. Δραστηριότητα Eii 3%
13. Δραστηριότητα Eiii 6%
14. Δραστηριότητα ΣTi 1%
15. Δραστηριότητα ΣTii 1%

Συνολικά οι Δραστηριότητες του τομέα Β καλύπτουν το 22% του προϋπολογισμού, του τομέα Γ το 21%, του τομέα Δ το 40%, του τομέα Ε το 15% και του τομέα Στ, το 2%.

Δραστηριότητες

1. Biii Πιλοτική χρήση “έξυπνων παγίδων” για την παρακολούθηση του πληθυσμού του δάκου της ελιάς

ΑΝΑΛΥΣΗ

Μέσω αυτού του μέτρου υπάρχει η δυνατότητα για τοποθέτηση εξοπλισμού στον ελαιώνα με σκοπό τον ακριβή έλεγχο του πληθυσμού του δάκου και την ενημέρωση των παραγωγών για τον έγκαιρο ψεκασμό. Ο εξοπλισμός αποτελείται από μια συσκευή ανοικτού λογισμικού με ενσωματωμένη κάμερα για λήψη φωτογραφιών, φωτοβολταϊκό πάνελ για να καλύπτει τις ανάγκες του για ενέργεια και μια παγίδα για να προσελκύει το δάκο. Έχει τη δυνατότητα να συνδέεται με το δίκτυο κινητής τηλεφωνίας για την αποστολή φωτογραφιών στον παραγωγό. Πρόκειται για ένα σύστημα απομακρυσμένου ελέγχου που έχει ως αποτέλεσμα την βελτίωση της ποιότητας του ελαιόλαδου. Υπολογίζεται πως δειγματοληπτικά αρκεί η τοποθέτηση μιας τέτοιας συσκευής σε ένα ελαιόδεντρο ανά 50 περίπου στρέμματα. Ο δάκος αποτελεί τον κυρίαρχο εχθρό της ελαιοκαλλιέργειας παγκοσμίως δρώντας καταστρεπτικά στην ετήσια παραγωγή ελαιόλαδου και ζημιώνοντας πολλούς παραγωγούς. Στην Ελλάδα η πρόληψη και η έγκαιρη αντίδραση με ψεκασμούς γίνεται δυσκολότερη καθώς οι περισσότεροι ελαιώνες βρίσκονται σε ορεινές περιοχές που δεν καθιστά εύκολη την πρόσβαση στον παραγωγό ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Με την χρήση όμως αυτών των σύγχρονων και πρωτοποριακών μεθόδων ο κάθε παραγωγός θα μπορεί ανά πάσα στιγμή να γνωρίζει τι συμβαίνει στην καλλιέργεια του έστω και δειγματοληπτικά. Με τον τρόπο αυτό θα έχει την δυνατότητα να προγραμματίσει τους ψεκασμούς για το βέλτιστο δυνατό αποτέλεσμα ποιότητας ελαιόλαδου. Κατά την υλοποίηση αυτού του μέτρου δεν αρκεί μόνο η τοποθέτηση των συσκευών στον ελαιώνα, θα πρέπει να συγκεντρωθούν, να καταγραφούν και να αξιολογηθούν τα αποτελέσματα από τις δειγματοληψίες σε μια έκθεση με σκοπό τον έλεγχο της αποτελεσματικότητας του έργου.

ΠΟΡΕΙΑ

Στο πλαίσιο αυτής της δραστηριότητας θα έπρεπε να έχουν τοποθετηθεί «έξυπνες παγίδες» στον ελαιώνα, να καταγράφονται τα αποτελέσματα και να δίνονται οδηγίες

στους παραγωγούς για τους ψεκασμούς ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα του τελικού προϊόντος. Ωστόσο επειδή καθίσταται δύσκολη η προμήθεια των συγκεκριμένων παγίδων διότι δεν είναι διαθέσιμες στο εμπόριο δεν έχει ολοκληρωθεί η τοποθέτηση τους. Για να μην χαθεί όμως ανεκμετάλλευτα ο χρόνος μέχρι τότε γίνεται καταγραφή του πληθυσμού του δάκου με συμβατικές παγίδες τύπου McPhail ώστε μέσω της καταγραφής των αποτελεσμάτων να διαπιστωθεί στατιστικά που είναι τα κατάλληλα σημεία για να τοποθετηθούν οι «έξυπνες παγίδες» και να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα του έργου. Η τοποθέτηση θα γίνει σε δέντρα όπου κατά την θερινή δειγματοληψία εντοπίστηκαν πάνω από σαράντα δάκοι μηνιαίως. Στην καταγραφή των αποτελεσμάτων του πληθυσμού έχει γίνει αναλυτική παράθεση για την κατάσταση στην οποία εντοπίστηκε το έντομο, αυγό, προνύμφη, νύμφη ή έχοντας εκκολαφθεί. Παράλληλα οι παραγωγοί ενημερώθηκαν για τον σωστό προγραμματισμό των ψεκασμών ανάλογα με τον βαθμό προσβολής. Για παράδειγμα, οι οδηγίες για την προηγούμενη θερινή περίοδο ήταν επέμβαση όταν κατά την εβδομαδιαία δειγματοληψία υπήρχαν πάνω από 10 έντομα στην παγίδα. Προτείνεται σαν πρώτη λύση ο δολωματικός ψεκασμός και σαν τελευταία ο ψεκασμός κάλυψης αφού προϋποθέτει ζώσα προσβολή του εντόμου. Κάθε δραστική ουσία που χρησιμοποιείται έχει συγκεκριμένο προγραμματισμό, τόσο για την ποσότητα ανά δέντρο όσο και για τις ημέρες που πρέπει να παρέλθουν πριν την συγκομιδή οι οποίες κυμαίνονται από επτά έως είκοσι οκτώ. Οι παραγωγοί ενημερώθηκαν για τα μέτρα προστασίας και τη σωστή χρήση ενός βασικού προστατευτικού εντομοκτόνου, του καολινίτη, με το οποίο ψεκάζεται και καλύπτεται η επιφάνεια του δέντρου προς αποφυγή εναπόθεσης αυγών δάκου. Παρόλα αυτά δεν έχει επηρεαστεί η παραγωγή ή η ποιότητα της από αυτή την καθυστέρηση διότι πραγματοποιείται η δειγματοληψία. Ο μόνος τομέας που επιβαρύνθηκε είναι η απασχόληση των παραγωγών που είναι αναγκασμένοι να επισκέπτονται συχνά τον ελαιώνα αντί να ενημερώνονται από το σύστημα και να αποφεύγονται οι άσκοπες μετακινήσεις.

2. Biv.1 Ανάπτυξη και εφαρμογή Συστήματος Ολοκληρωμένης Διαχείρισης βασισμένο στα εθνικά πρότυπα AGRO 2.1 & 2.2.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Όσον αφορά τη συγκεκριμένη περίπτωση συνεταιρισμού μπορεί να εφαρμόσει το Σύστημα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης σύμφωνα με τα πρότυπα AGRO 2.1 & 2.2 για την εξισορρόπηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον με την ποιότητα των προϊόντων.

Η ποιότητα είναι το πρωταρχικό μέλημα ενός παραγωγού αφού είναι ο κύριος λόγος που θα επιλεγεί από τον καταναλωτή, για το λόγο αυτό θα πρέπει να υλοποιήσει όλες τις απαραίτητες διαδικασίες ώστε να βελτιστοποιήσει την ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων αλλά και να πιστοποιηθεί κατάλληλα για να μπορέσει να πείσει το αγοραστικό του κοινό ότι πληροί όλες τις απαιτούμενες ποιοτικές προϋποθέσεις του. Με την ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας, οι πρωτοποριακές τεχνικές άρχισαν να επηρεάζουν θετικά και τον αγροδιατροφικό τομέα όπου διευκολύνονται πολλές δραστηριότητες και βελτιστοποιείται το ποιοτικό αποτέλεσμα της παραγωγής στον πρωτογενή τομέα. Όλες όμως οι βελτιωτικές κινήσεις θα πρέπει να συμβαδίζουν με τα περιβαλλοντικά πρότυπα ώστε να μην επιβαρύνεται η ήδη κρίσιμη κατάσταση των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας.

Το Σύστημα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης θα τελείται σύμφωνα με τα πρότυπα AGRO 2.1 & 2.2, θα ικανοποιεί τις ισχύουσες απαιτήσεις για την ασφάλεια των τροφίμων και θα καλύπτει τις προβλέψεις της πολλαπλής συμμόρφωσης της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Για την ολοκλήρωση αυτού του μέτρου πρέπει να υλοποιηθούν κάποια συγκεκριμένα βήματα. Καταρχάς, θα πρέπει να μελετηθούν οι ισχύουσες για το θέμα διατάξεις και να αποφασιστούν οι δράσεις και οι διαδικασίες που θα εκτελεστούν. Για να υλοποιηθεί ένα Σύστημα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης θα πρέπει να υπάρχει μια ομάδα παραγωγών με συγκεκριμένη δομή και αρμοδιότητες για τον καθένα. Αρχικά σημαντικό ρόλο έχει ο επικεφαλής της ομάδας όπου θα έχει την πλήρη εποπτεία του έργου, ένας γεωπόνος είναι απαραίτητος για να ελέγχει τις δραστηριότητες που άπτονται στον τομέα του και ακόμα κάποια μέλη θα πρέπει να είναι υπεύθυνα για την καλλιέργεια και την ποιότητα αυτής. Όλα τα μέλη πρέπει να λαμβάνουν σωστή εκπαίδευση και καθοδήγηση όσον αφορά τις διαδικασίες που θα υλοποιηθούν σε όλους τους

τομείς. Οι διαδικασίες που θα ακολουθηθούν στα πλαίσια του Συστήματος Ολοκληρωμένης Διαχείρισης οφείλουν να καταγραφούν στο εγχειρίδιο ποιότητας για να ακολουθήσει η σύνταξη των σχεδίων διαχείρισης. Κάποιες από τις δραστηριότητες μπορεί να είναι ο τρόπος λίπανσης, άρδευσης, συγκομιδής αλλά και η διαχείριση των υποπροϊόντων και των ρύπων προς όφελος του περιβάλλοντος. Έπειτα μπορεί να ξεκινήσει η εφαρμογή των δραστηριοτήτων ελέγχοντας παράλληλα για τυχόν αδυναμίες και άμεσες διορθωτικές κινήσεις. Αυτόν τον έλεγχο τον αναλαμβάνει ο εσωτερικός επιθεωρητής ή ο σύμβουλος κατά περίπτωση και περιλαμβάνει επιτήρηση στα αρχεία, στους υπεύθυνους, στην λειτουργικότητα και την αποτελεσματικότητα των δράσεων. Με τον τρόπο αυτό η ομάδα παραγωγών θα εντοπίσει τυχόν αδυναμίες και θα έχει την δυνατότητα να τις διορθώσει πριν τον τελικό έλεγχο πιστοποίησης με την υποβολή φακέλου.

ΠΟΡΕΙΑ

Σκοπός αυτής της δραστηριότητας είναι η βελτίωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την παραγωγή ελαιόλαδου μέσω της εκπαίδευσης των παραγωγών καθώς και η εξασφάλιση ενός ποιοτικού και ασφαλούς παραγόμενου προϊόντος. Έχοντας τηρήσει το χρονοδιάγραμμα ο συνεταιρισμός έχει προχωρήσει στη σύσταση της ομάδας παραγωγών που θα συμμετέχουν στο Σύστημα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης έχοντας καταγράψει την υφιστάμενη κατάσταση του όσο αφορά την καλλιέργεια, τη συγκομιδή και την επεξεργασία. Έχουν οριστεί συγκεκριμένες αρμοδιότητες, χρονοδιάγραμμα και οργανόγραμμα. Το χρονοδιάγραμμα που επιλέχθηκε να ακολουθηθεί περιλαμβάνει στο πρώτο εξάμηνο εφαρμογής του την σύσταση της ομάδας παραγωγών, του Συστήματος Ολοκληρωμένης Διαχείρισης και του εγχειριδίου της. Στο δεύτερο εξάμηνο θα συνταχθούν τα τετράδια των παραγωγών με όλο το εκπαιδευτικό υλικό που είναι αναγκαίο για τις εκπαιδεύσεις τους, θα πραγματοποιηθεί μια ανασκόπηση για όσα θα έχουν συμβεί μέχρι τότε αλλά και για τις επόμενες κινήσεις και τέλος οι αναλύσεις εδάφους και υπολειμμάτων ώστε να εκδοθεί το πιστοποιητικό. Το τρίτο εξάμηνο περιλαμβάνει τεχνικές εκθέσεις όσων αφορά την καλλιεργητική φροντίδα, τη λίπανση και τη φυτοπροστασία. Ακόμα λαμβάνει χώρα η εσωτερική επιθεώρηση και διαμορφώνεται το εγχειρίδιο Ολοκληρωμένης Διαχείρισης. Στο τέταρτο και τελευταίο εξάμηνο επιτηρείται το Σύστημα που υλοποιείται και πραγματοποιούνται ξανά αναλύσεις.

Το Σύστημα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης έχει επιλεγεί ώστε να καλύπτει τις ανάγκες του συνεταιρισμού καθορίζοντας τους προς επίτευξη στόχους σύμφωνα με τα νομοθετικά και κανονιστικά πρότυπα. Ακόμα έχει υποβληθεί στην Διοίκηση το Εγχειρίδιο Ολοκληρωμένης Διαχείρισης όπου περιληπτικά αναφέρει τα κύρια σημεία του Συστήματος. Στα επόμενα βήματα ανήκει η εκπαίδευση των παραγωγών στις βασικές αρχές της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, στην ιχνηλασιμότητα, στην τήρηση των απαιτήσεων της νομοθεσίας και σε θέματα καλλιέργειας όπως λίπανση, άρδευση και συγκομιδή.

3. Biv.2 Ανάπτυξη και εφαρμογή Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας σύμφωνα με το διεθνές πρότυπο GLOBALGAP

ΑΝΑΛΥΣΗ

Μια άλλη δραστηριότητα αυτού του τομέα μπορεί να αποτελεί η εφαρμογή ενός Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας σύμφωνα με το διεθνές πρότυπο GLOBALGAP το οποίο είναι ένα πρωτόκολλο παραγωγής εφαρμόσιμο σε γεωργικές καλλιέργειες που καθορίζει τον τρόπο παραγωγής και εξασφαλίζει ποιότητα και ασφάλεια στα παραγόμενα προϊόντα. Αποτελεί σημαντική πιστοποίηση για εξαγώγιμα προϊόντα λόγω της δημοφιλίας του παγκοσμίως. Κύριος στόχος του είναι ασφαλώς τα προϊόντα που διακινούνται στην αγορά να είναι ασφαλή και ποιοτικά, παράλληλα μεριμνά και για την ασφάλεια των παραγωγών αλλά και για την προστασία του περιβάλλοντος. Στηρίζεται στον κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής και εξασφαλίζει διεθνή πιστοποίηση στα τελικά προϊόντα. Αποτελείται από συγκεκριμένα στάδια για να επιτευχθεί η τελική πιστοποίηση όπως σε όλες τις αντίστοιχες διαδικασίες.

Καταρχάς πρέπει να μελετηθούν από τους αρμόδιους της ομάδας παραγωγών οι όροι και οι κανονισμοί του πρωτοκόλλου πριν διανεμηθούν οι αρμοδιότητες στον καθένα. Πρέπει να είναι γνωστή η κατάσταση της ομάδας παραγωγών κατά την έναρξη των δραστηριοτήτων και να οριστεί ένας μέλος ως επικεφαλής του έργου. Ακόμα χρειάζονται μέλη να αναλάβουν θέσεις επίβλεψης και υπευθύνων με αναλυτικό οργανόγραμμα και αρμοδιότητες για τον καθένα. Απαραίτητη είναι η κατάθεση ενός εγχειριδίου ποιότητας όπου θα αναφέρονται και θα αναπτύσσονται όλες οι δραστηριότητες μέχρι την πιστοποίηση. Όλα τα μέλη της ομάδας

παραγωγών θα πρέπει να επιμορφωθούν κατάλληλα για την αποτελεσματικότερη διεξαγωγή του έργου. Τέλος, μέσω εσωτερικών επιθεωρήσεων υπάρχει η δυνατότητα να διορθωθούν τυχόν κακώς κείμενα πριν την υποβολή φακέλου για την τελική πιστοποίηση. Ο Αγροτικός Ελαιουργικός Συνεταιρισμός αν επιλέξει να πιστοποιηθεί από το προαναφερθέν πρότυπο μέσω των δραστηριοτήτων που θα πραγματοποιήσει κατά την παραγωγή του ελαιόλαδου, όχι μόνο θα βελτιώσει την ποιότητα του παραγόμενου προϊόντος αλλά θα βελτιωθεί και η ταυτότητα του στο χώρο αφού πλέον θα αποτελεί ένα διεθνές πιστοποιημένο ποιοτικό και ασφαλές προϊόν. Ακόμα, με την ορθολογική χρήση των φυτοφαρμάκων και των λιπασμάτων προστατεύεται και το περιβάλλον και το παραγόμενο προϊόν.

ΠΟΡΕΙΑ

Όπως και στην προηγούμενη δραστηριότητα παρόμοιας θεματικής έτσι και εδώ έχει τηρηθεί το χρονοδιάγραμμα και τα στάδια που έχουν ολοκληρωθεί είναι αντίστοιχα με τα προηγούμενα.

Το χρονοδιάγραμμα που επιλέχθηκε να ακολουθηθεί περιλαμβάνει στο πρώτο εξάμηνο εφαρμογής του την σύσταση της ομάδας παραγωγών, του Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας και του εγχειριδίου της. Στο δεύτερο εξάμηνο θα συνταχθούν τα τετράδια των παραγωγών με όλο το εκπαιδευτικό υλικό που είναι αναγκαίο για τις εκπαιδεύσεις τους, θα αναπτυχθεί ένα σύστημα παρακολούθησης υπολειμμάτων και τέλος οι αναλύσεις υπολειμμάτων. Το τρίτο εξάμηνο περιλαμβάνει τις εκπαιδεύσεις των παραγωγών και τις εσωτερικές επιθεωρήσεις. Στο τέταρτο και τελευταίο εξάμηνο συντάσσεται το Εγχειρίδιο Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας, λαμβάνεται το Πιστοποιητικό και πραγματοποιούνται ξανά αναλύσεις.

Δηλαδή, έχει συσταθεί η απαραίτητη ομάδα παραγωγών, έχουν καθοριστεί οι λεπτομέρειες για το χρονοδιάγραμμα και το οργανόγραμμα, έχουν αποφασιστεί οι στόχοι για την εφαρμογή του Συστήματος και όλα αυτά έχουν καταγραφεί στο Εγχειρίδιο Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας. Θετικά αποτελέσματα δεν έχουν υπάρξει ακόμα αφού δεν έχει εφαρμοστεί το σύστημα αλλά έχει βελτιωθεί κατά πολύ το αίσθημα ευθύνης και συνεργασίας στον Συνεταιρισμό με την αμέριστη προσήλωση των παραγωγών. Ακόμα, οι παραγωγοί έχοντας κατανοήσει κάποιες

βασικές αρχές του Συστήματος αντιλαμβάνονται και ενεργούν διαφορετικά και ορθότερα στα διάφορα στάδια της παραγωγής.

4. Biv.3 Δημιουργία βάσης δεδομένων για την εφαρμογή της ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας σύμφωνα με τις οδηγίες φυτοπροστασίας της Διεύθυνσης Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του ΥΠΑΑΤ

ΑΝΑΛΥΣΗ

Μια ακόμα δυνατότητα που δίνει ο συγκεκριμένος τομέας είναι η δημιουργία μιας βάσης δεδομένων ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας, όπως ορίζει το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με σκοπό τον έλεγχο στην χρήση φυτοπροστατευτικών μέσων για να βελτιωθεί η ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων αλλά και να μειωθεί η περιβαλλοντική επιβάρυνση. Θα περιλαμβάνει καταλόγους με τα επιτρεπτά φυτοπροστατευτικά μέσα, με την ανάλυση κάθε τέτοιου μέσου καθώς και με τις επιπτώσεις που έχει σε προϊόν και περιβάλλον.

ΠΟΡΕΙΑ

Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα της παρούσας δραστηριότητας εντός του πρώτου χρόνου θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί και δοκιμαστεί η βάση δεδομένων ώστε να είναι λειτουργική και αποτελεσματική στη χρήση από τους παραγωγούς. Θα στηρίζεται στο σύστημα ISAM (Indexed Sequential Access Method) που αποτελεί μια μέθοδο δημιουργίας και χειρισμού αρχείων δεδομένων υπολογιστή και θα υποστηρίζεται από λειτουργικό τύπου Windows. Στα βασικά χαρακτηριστικά της θα είναι η κατηγοριοποίηση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων ανάλογα με το όνομα, την κυρίαρχη ουσία ή τον σκοπό τους. Ακόμα φίλτρα αναζήτησης είναι απαραίτητα για την διευκόλυνση των χρηστών.

Βρίσκεται σε διαδικασία υλοποίησης σε συνεργασία με αρμόδιους ειδικούς, μέχρι να ολοκληρωθεί τα στοιχεία καταγράφονται σε φύλλα εργασίας ώστε να εισαχθούν στην βάση δεδομένων όταν θα είναι έτοιμη. Εμφανή είναι τα αποτελέσματα της δραστηριότητας έστω και αν δεν έχει ολοκληρωθεί διότι με την καταγραφή των δεδομένων γίνεται πιο προσεκτική και συνετή η χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων και έχουν παρατηρηθεί λεπτομέρειες στα συστατικά τους που προηγουμένως δεν είχαν γίνει αντιληπτές.

5. Γι Μελέτη σχεδιασμού άρδευσης και προγραμματισμού των αρδεύσεων

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ο Αγροτικός Ελαιουργικός Συνεταιρισμός μπορεί πιλοτικά να τροποποιήσει το σύστημα άρδυσής του με κύριο σκοπό τη συνετή χρήση των φυσικών πόρων, στην προκειμένη περίπτωση του νερού. Η γεωργία έχει θεωρηθεί κατά καιρούς υπεύθυνη για την αλόγιστη χρήση νερού κατά την άρδευση οπότε φαντάζει απαραίτητο κάθε σύγχρονη καλλιέργεια να έχει μεριμνήσει ώστε να δαπανά τόσο νερό όσο πραγματικά είναι απαραίτητο για τις ανάγκες των παραγόμενων προϊόντων. Για να γίνει αυτό θα πρέπει να επιλεγεί μια μέθοδος άρδευσης και να εκπονηθεί αναλυτική μελέτη από εξειδικευμένο προσωπικό που θα πιστοποιεί πως με την υλοποίηση της δραστηριότητας θα εξοικονομηθεί τουλάχιστον το 20% του νερού που δαπανάται για την καλλιέργεια. Για να γίνει αυτό πρέπει να είναι διαθέσιμα τα στοιχεία κατανάλωσης προηγούμενων ετών και να υπολογιστεί με το καινούργιο σύστημα με ακρίβεια πόσο πρόκειται να είναι η κατανάλωση. Υπάρχουν πολλές μέθοδοι άρδευσης αυτές που χρησιμοποιούνται πιο συχνά είναι η άρδευση με καταιονισμό, η άρδευση με αυτοπροωθούμενα συστήματα καταιονισμού, η επιφανειακή άρδευση και η μικροάρδευση με μικροεκτοξευτήρες. Τα οφέλη δεν περιορίζονται μόνο στην εξοικονόμηση νερού αλλά και στην διευκόλυνση των παραγωγών, οι οποίοι εξοικονομούν ώρες από το πότισμα.

ΠΟΡΕΙΑ

Για την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας μέσω του εκσυγχρονισμού, γίνεται μελέτη για την εξοικονόμηση νερού κατά την άρδευση καθώς και έρευνα για την συχνότητα και τον προγραμματισμό της. Κατά τον πρώτο χρόνο εργασιών θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί η μελέτη του έργου ώστε να τεθεί σε εφαρμογή κατά τον δεύτερο χρόνο. Μέχρι στιγμής έχει τηρηθεί το χρονοδιάγραμμα και έχουν γίνει οι εξής εργασίες: επιλογή της υπό μελέτη περιοχής, καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης και ανάλυση όλων των παραμέτρων που επηρεάζουν την άρδευση. Αναλυτικότερα, μελετήθηκαν οι καταγραφές άρδευσης των προηγούμενων χρόνων με μέσο όρο τα 300 κυβικά μέτρα νερού ανά στρέμμα ετησίως και με τη βοήθεια του συστήματος Penman-Monteith

επαναπροσδιορίστηκαν οι ανάγκες για νερό μέσω της εξατμισοδιαπνοής συγκεκριμένων υπό εξέταση αγροτεμαχίων. Ακόμα ενημερώθηκαν οι παραγωγοί για τις ανάγκες άρδευσης ανάλογα με το στάδιο στο οποίο βρίσκεται η ελαιοκαλλιέργεια, ενδεικτικά κατά την καρπόδεση αυξάνεται η ανάγκη για νερό ενώ στο στάδιο που ακολουθεί, στη σκλήρυνση του πυρήνα, μειώνεται η ανάγκη του δέντρου για νερό. Συνήθως οι μήνες για αυξημένη ανάγκη άρδευσης είναι στην αρχή του έτους ο Ιανουάριος και ο Φεβρουάριος και στο τέλος της άνοιξης από Απρίλιο μέχρι και Ιούνιο. Είναι υπό διαμόρφωση το νέο σχέδιο άρδευσης που θα πληροί τις προϋποθέσεις ένταξης στο πρόγραμμα, όπως το 20% εξοικονόμηση νερού. Ως τρόπος άρδευσης μελετάται ο υπόγειος στάγδην (Subsurface Drip Irrigation), που αποτελείται από σταλακτηφόρους σωλήνες κάτω από την επιφάνεια του εδάφους σε μέγιστο βάθος πενήντα εκατοστά. Για να υλοποιηθεί αυτή η μορφή άρδευσης χρειάζεται εξοπλισμός που θα περιλαμβάνει αντλία, μετρητή ροής, ρυθμιστή πίεσης μανόμετρο, αγωγούς και φίλτρα. Ανήκει στην κατηγορία της μικροάρδευσης που έχει διακριθεί τα τελευταία χρόνια στη γεωργία λόγω της αποτελεσματικότητας της στην εξοικονόμηση νερού ακόμα και σε δυσπρόσιτες περιοχές. Η διάρκεια αρδεύσεως θα εξαρτάται από την παροχή των σταλακτών αλλά και από τον αριθμό τους ανά δέντρο, συνήθης παροχή για μέσης σύστασης εδάφη είναι τα δύο λίτρα νερό ανά ώρα άρδευσης. Με βάση τις μελέτες που έγιναν διαπιστώθηκε ότι η άρδευση θα μπορούσε να έχει μειωθεί κατά ένα ποσοστό της τάξεως του 2% λόγω της μέσης σύστασης του εδάφους που συγκρατεί το νερό, της απομάκρυνσης των ζιζανίων από το έδαφος και της μεθόδου μερικής ξήρανσης των ριζών, πράγμα που διορθώθηκε άμεσα οπότε ήδη χωρίς να έχει εφαρμοστεί ακόμα το νέο σχέδιο η εξοικονόμηση έχει ξεκινήσει να υλοποιείται. Η μέθοδος μερικής ξήρανσης ριζών αυτή στηρίζεται στην εναλλαγή της άρδευσης του ελαιόδεντρου πότε από τη μία πλευρά του και πότε από την άλλη ώστε πάντα το μισό ριζικό του σύστημα να δέχεται νερό. Γενικά στην ελαιοκαλλιέργεια το κάθε δέντρο δεν δέχεται πάνω από μισό κυβικό μέτρο νερού ανά πότισμα ανά εβδομάδα.

6. Γiii.1 Κατάρτιση των παραγωγών σε νέες τεχνικές με θέματα όπως διαχείριση των καλλιεργητικών φροντίδων (κλαδέματα), λίπανση εδάφους, φυτοπροστασία, συγκομιδή – μετασυλλεκτικοί χειρισμοί, άρδευση

ΑΝΑΛΥΣΗ

Οι παραγωγοί θα πρέπει να λαμβάνουν μαθήματα κατάρτισης από εξειδικευμένους γεωπόνους σχετικά με νέες τεχνικές καλλιέργειας και συγκομιδής στον ελαιώνα με σκοπό τη βελτίωση της παραγωγής αλλά και τη μείωση των επιπτώσεων στο περιβάλλον.

Για παράδειγμα, μάθημα επίδειξης για την ανάκτηση και την επαναχρησιμοποίηση των υποπροϊόντων, καινούργιες τεχνικές κλαδέματος, τεχνικές μέτρησης και μείωσης του αποτυπώματος άνθρακα και εφαρμογή συστημάτων για να παρακολουθούνται οι περιβαλλοντικές πτυχές του κύκλου παραγωγής. Αναλυτικότερα, μπορούν να ενημερωθούν για όλα τα στάδια, από την καλλιέργεια ως την συγκομιδή, αρχικά για τη σωστή διαχείριση του εδάφους σύμφωνα με τον κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής για την σωστή χρήση των φυτοφαρμάκων και των λιπασμάτων ώστε να παρέχεται φυτοπροστασία στον καρπό χωρίς να επιβαρύνεται το τελικό προϊόν ή το περιβάλλον. Ακόμα, οι παραγωγοί μπορούν να ενημερωθούν για σύγχρονες λύσεις άρδευσης, εξοικονομώντας νερό και συγκομιδής προστατεύοντας όσο περισσότερο γίνεται τον καρπό.

ΠΟΡΕΙΑ

Έχει πραγματοποιηθεί μια κατάρτιση των παραγωγών για νέες τεχνικές καλλιέργειας σε τομείς που επηρεάζουν την παραγωγή του ελαιόλαδου, και συγκεκριμένα τέθηκαν τα θέματα του κλαδέματος και της συγκομιδής. Οι παραγωγοί μέσα από την παρουσίαση ενημερώθηκαν για τον σωστό τρόπο κλαδέματος καρποφορίας και ανανέωσης καθώς και για την σωστή διαχείριση των υπολειμμάτων αυτού ώστε να μην επιβαρύνεται το περιβάλλον. Όσο αφορά τη συγκομιδή παρουσιάστηκαν καινοτόμα εργαλεία που μπορούν να διευκολύνουν τους παραγωγούς, για παράδειγμα δονητικά ελαιοραβδιστικά ανθρακονήματος για τη μείωση των τραυματισμών των οφθαλμών των βλαστών. Το στάδιο της ωρίμανσης του καρπού κατά τη συγκομιδή θα επηρεάσει την ποιότητα του ελαιόλαδου, αν συλλεχθεί όντας ανώριμος το αποτέλεσμα θα είναι

ένα βαθύ πράσινο, φρέσκο γευστικά αγουρέλαιο, ενώ οι υπερώριμοι καρποί θα δώσουν ένα χαμηλό ποιοτικά αποτέλεσμα και στο ενδεχόμενο που έχουν συλλεχθεί αφού έχουν πέσει μόνοι τους από το δέντρο μπορεί να έχουν υποστεί αλλοιώσεις και να έχουν επιβαρυνθεί τα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά του τελικού προϊόντος. Η μεγάλη παραμονή των καρπών στα δέντρα επιφέρει πολλούς κινδύνους, μειώνει την παραγωγή της επόμενης εσοδείας αλλά αποτελεί και πεδίο ωστοκίας για τον δάκο. Ακόμα, παρουσιάστηκαν τρόποι για ορθή οργάνωση και μεταχείριση του καρπού μετά την συγκομιδή. Μέσα από αυτή τη συνάντηση οι παραγωγοί είχαν την ευκαιρία να μάθουν βασικές αρχές της αγροτικής παιδείας αλλά και σύγχρονες λύσεις σε προβλήματα που δίνει η χρήση της τεχνολογίας. Θα ακολουθήσουν και άλλες επιμορφώσεις με επιδείξεις τεχνικών στο πεδίο. Σε συνδυασμό με τα Συστήματα Διαχείρισης οι παραγωγοί θα είναι πλέον ενήμεροι για όλα τα τεκταινόμενα της γεωργίας έχοντας εμπλουτίσει τις γνώσεις τους πάνω σε βασικά και καιρία θέματα της ελαιοκαλλιέργειας. Για παράδειγμα, σημαντική είναι και η εκπαίδευση τους για τη διαχείριση του αγρού με τεχνικές για την αύξηση των οργανικών ουσιών του εδάφους και τη ζιζανιοκτονία.

7. Γiii.2 Ετήσια μέτρηση ανθρακικού αποτυπώματος/ Δημιουργία κλιματικά ουδέτερου προϊόντος

ΑΝΑΛΥΣΗ

Τα τελευταία χρόνια έχει καθιερωθεί ο όρος του ανθρακικού αποτυπώματος που μετρά τα ποσοστά διοξειδίου του άνθρακα ανά δραστηριότητα και αποτελεί μια βάση σύγκρισης φιλικότητας προς το περιβάλλον. Αρχικός στόχος είναι η μείωση όσο το δυνατόν περισσότερο αυτού του ποσοστού, καθώς δεν γίνεται να μηδενιστεί. Όταν λοιπόν φτάσει στο ελάχιστο δυνατό επίπεδο μπορεί να αντισταθμίσει το ποσοστό αναγκαίας εκπομπής διοξειδίου του άνθρακα με έναν ποσό σε μια εθελοντική οργάνωση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για να εξασφαλίσει την πιστοποίηση μηδενικού ανθρακικού αποτυπώματος σαν μια μορφή ευαισθητοποίησης ως προς την κοινωνία. Αποτελεί σημαντικό τομέα της εταιρικής ευθύνης οποιασδήποτε δραστηριότητας, αφού προσθέτει αξία στο τελικό προϊόν και αυξάνει την ανταγωνιστικότητα. Για να υλοποιηθεί αυτή η

δραστηριότητα θα πρέπει πρώτα να υπολογιστεί κατά τη διάρκεια της διαδικασίας παραγωγής του ελαιόλαδου η έκλυση διοξειδίου του άνθρακα και να αντιστοιχηθεί στο ποσό που πρέπει να καταβάλει στον αρμόδιο εθελοντικό φορέα που έχει αναλάβει την εξασφάλιση μηδενικού ανθρακικού αποτυπώματος. Οι δραστηριότητες που συμβάλουν στην περιβαλλοντική προστασία καθίστανται ολοένα και πιο σημαντικές για την Κοινή Αγροτική Πολιτική, καθώς μεριμνούν για την κλιματική αλλαγή που επηρεάζει καταλυτικά την γεωργία. Με αλλαγές στις συνήθειες μετεωρολογικές συνθήκες οι καλλιέργειες θα είναι εκτεθειμένες σε εξαιρετικά υψηλές ή χαμηλές θερμοκρασίες, σε έντονες βροχοπτώσεις, σε πιο συχνές χαλαζοπτώσεις και χιονοπτώσεις, στον κίνδυνο ξηρασίας και στη διάβρωση του εδάφους. Αυτό θα έχει αποτέλεσμα μείωση της παραγωγής, καταστροφή καλλιεργειών, ζημιά για τους αγρότες, ανατιμήσεις στην αγορά και ίσως κρίσιμα θέματα στην επισιτιστική ασφάλεια.

ΠΟΡΕΙΑ

Η ελαιοκαλλιέργεια συμβάλει εκ του φυσικού, λόγω της δυνατότητας απορρόφησης διοξειδίου του άνθρακα, στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου σύμφωνα με το Διεθνές Συμβούλιο Ελαιοκομίας (IOC) όπου χαρακτηριστικά αναφέρει πως η παραγωγή ενός λίτρου ελαιόλαδου απορροφά περίπου δέκα κιλά διοξειδίου του άνθρακα. Ωστόσο κατά την παραγωγική διαδικασία χρησιμοποιούνται μέσα που επιβαρύνουν την διαδικασία για αυτό το λόγο, στόχος αυτής της δραστηριότητας είναι να μειωθούν οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον από την παραγωγή του ελαιόλαδου αλλά και να προάγει την κοινωνική του ευθύνη μέσω της δημιουργίας ενός κλιματικά ουδέτερου προϊόντος. Για να επιτευχθεί αυτό κατά τον πρώτο χρόνο του έργου γίνεται και καταγράφεται ο υπολογισμός του διοξειδίου του άνθρακα που εκλύεται από όλα τα στάδια παραγωγής, όπως η χρήση χημικών ουσιών, οι εργασίες κατά την καλλιέργεια, η μεταφορά των καρπών και η παραγωγή του ελαιόλαδου. Σε αυτή τη διαδικασία βρίσκεται ο συνεταιρισμός, εντός χρονοδιαγράμματος και σύμφωνα με τις καταγραφές που όμως δεν έχουν ολοκληρωθεί τα πιο επιβαρυμένα στάδια αποτελούν η χρήση των χημικών κυρίως για τη φυτοπροστασία και η καύση των υπολειμμάτων του κλαδέματος. Μέσω των εκπαιδύσεων των παραγωγών στο πλαίσιο και των υπόλοιπων δράσεων θα γίνει σύσταση για την αλόγιστη χρήση χημικών ουσιών αλλά και για την πλήρη

απαγόρευση καύσης κλαδιών καθώς αποτελεί τη νούμερο ένα εστία επιβάρυνσης λόγω των αερίων που εκπέμπονται κατά τη διάρκεια αυτής, όπως μονοξείδιο του άνθρακα, μεθάνιο και βενζόλιο.

Για να υπολογιστεί το εκπεμπόμενο διοξείδιο του άνθρακα θα πρέπει να υπολογιστεί το Ανθρακικό Αποτύπωμα του προϊόντος σύμφωνα με το Διεθνές Σύστημα Environmental Product Declaration όπου λαμβάνονται υπόψιν όλες οι διεργασίες από την καλλιέργεια μέχρι την παραγωγή καθώς όλες αυτές χρησιμοποιούν ενέργεια εκπέμποντας αέρια που αντιστοιχούν στο Ανθρακικό Αποτύπωμα. Η συνήθης μέθοδος για αυτόν τον υπολογισμό είναι η Ανάλυση του Κύκλου Ζωής του προϊόντος (Life Cycle Analysis) όπου αποτελείται από τον σκοπό της μελέτης, την καταγραφή των δεδομένων, τη μελέτη των επιπτώσεων και την ερμηνεία των αποτελεσμάτων. Σημαντική λεπτομέρεια είναι η αφαίρεση του ποσοστού των αερίων που δεσμεύεται από τη βιομάζα και το έδαφος του ελαιώνα ώστε τα αποτελέσματα να ανταποκρίνονται πλήρως στην πραγματικότητα και το έργο της μείωσης του αποτυπώματος να καθίσταται ευκολότερο. Επόμενο βήμα είναι η μελέτη και η έρευνα για να μειωθούν αυτές οι εκπομπές όσο το δυνατόν περισσότερο γίνεται. Ένας τρόπος μείωσης του Ανθρακικού Αποτυπώματος στην ελαιοκαλλιέργεια είναι η σωστή αξιοποίηση των οργανικών υπολειμμάτων της παραγωγής αλλά και της διαδικασίας του κλαδέματος, όπου ως προϊόντα υψηλής οργανικής ουσίας μπορούν να χρησιμοποιηθούν με την κατάλληλη επεξεργασία κομποστοποίησης ως μέσο λίπανσης για το έδαφος και όχι να πεταχτούν ή να καούν. Αργότερα το ποσοστό που δεν δύναται να εξαλειφθεί θα αντισταθμιστεί με ένα οικονομικό ποσό στον φορέα πιστοποίησης για να επενδυθεί σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και να κριθεί το τελικό προϊόν κλιματικά ουδέτερο.

8. Γίν Χρήση ψηφιακού εργαλείου για την κατάρτιση και επικοινωνία των παραγωγών

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ο Αγροτικός Ελαιουργικός Συνεταιρισμός μπορεί να δημιουργήσει ένα ψηφιακό εργαλείο απομακρυσμένης εκπαίδευσης για να διευκολύνει την κατάρτιση των παραγωγών του. Με την ανάπτυξη της τεχνολογίας όλοι οι τομείς της καθημερινής

ζωής μεταβάλλονται και βελτιώνονται διευκολύνοντας πολλές δραστηριότητες. Η τηλεργασία, οι ηλεκτρονικές συναλλαγές, οι βιντεοκλήσεις και η τηλεεκπαίδευση αποτελούν για πολλούς καθημερινότητα. Η τεχνολογία έχει ήδη εφαρμογές και στην γεωργία με συστήματα απομακρυσμένης παρακολούθησης της καλλιέργειας, βοηθητικά λογισμικά και πολλά άλλα. Οι παραγωγοί μπορούν να επωφεληθούν και από τα οφέλη της τηλεεκπαίδευσης, ιδίως εκείνοι που βρίσκονται σε απομακρυσμένες περιοχές και σε μέρη όπου δεν υπάρχουν διαθέσιμοι εκπαιδευτές. Στην συγκεκριμένη περίπτωση η κατάρτιση των παραγωγών σε θέματα που άπτονται της γεωργίας μπορεί να γίνει διαδικτυακά διευκολύνοντας και τους εκπαιδευτές και τους εκπαιδευόμενους. Με τον τρόπο αυτό όλοι θα έχουν πρόσβαση στην γνώση ανεξαρτήτως γεωγραφικών συντεταγμένων. Το μόνο απαραίτητο είναι ο τεχνολογικός εξοπλισμός που απαιτείται για να λάβει χώρα αυτού του είδους η εκπαίδευση. Στα πλαίσια αυτού του εργαλείου εκτός από την εξ αποστάσεως κατάρτιση θα μπορεί να δημιουργηθεί μια ψηφιακή βιβλιοθήκη με όλες τις απαραίτητες γνώσεις που θα πρέπει να έχει ο παραγωγός ώστε ανά πάσα στιγμή να μπορεί να έχει πρόσβαση.

ΠΟΡΕΙΑ

Για την εκπαίδευση των παραγωγών συγκεντρώνεται και ψηφιοποιείται το εκπαιδευτικό υλικό που χρειάζεται να γνωρίζουν οι παραγωγοί ώστε να ενσωματωθεί σε ένα ψηφιακό εργαλείο που θα δημιουργηθεί για να έχουν πρόσβαση επί μονίμου βάσεως οι παραγωγοί από οποιοδήποτε μέρος και αν βρίσκονται. Με τον τρόπο αυτό θα μπορούν να ανανεώνουν τις γνώσεις τους ή να έχουν πρόσβαση σε νέο υλικό εύκολα και γρήγορα. Ακόμα θα έχουν την δυνατότητα να αξιολογούν τις γνώσεις τους με διάφορα τεστ που θα ενσωματωθούν στο εργαλείο. Η κατάρτιση των παραγωγών αποτελεί θεμέλιο λίθο για την ορθή παραγωγή ενός ποιοτικού και ασφαλούς προϊόντος αλλά και στην προστασία του περιβάλλοντος κατά την παραγωγή. Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα κατά τον πρώτο χρόνο υλοποίησης του έργου θα πρέπει να ολοκληρωθεί το ψηφιακό εργαλείο και να συγκεντρωθεί το εκπαιδευτικό υλικό ώστε κατά τον δεύτερο χρόνο να είναι λειτουργικό και να ανανεώνεται μόνο το διαθέσιμο υλικό.

9. Δίν Αντικατάσταση decanter και λοιπών ελαιουργικών μηχανημάτων συνεχούς λειτουργίας

ΠΟΡΕΙΑ

Με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας του παραγόμενου ελαιόλαδου ο συνεταιρισμός θα αντικαταστήσει το μηχάνημα φυγοκέντρισης καθώς και κάποια παρελκόμενα όπως αντλίες, φίλτρα και βάσεις. Το μηχάνημα θα είναι ίδιας δυναμικότητας ώστε να πληροί τις προϋποθέσεις για τις επιλέξιμες δαπάνες, θα ανήκει όμως στα μηχανήματα φυγοκέντρισης συνεχούς λειτουργίας δύο φάσεων ώστε να μην χρειάζεται αραίωση της ελαιοζύμης με νερό προς εξοικονόμηση του. Το τελικό προϊόν είναι διαχωρισμένο στα δυο, στο ελαιόλαδο και στον ελαιοπυρήνα. Τα συγκεκριμένα μηχανήματα εκτός του ότι εξοικονομούν νερό, μειώνουν το λειτουργικό κόστος και τις απαιτήσεις για ενέργεια. Ακόμα λόγω της οξειδωτικής σταθερότητας παράγει υψηλότερης ποιότητας ελαιόλαδο με βέλτιστα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά. Για τη σωστή λειτουργία του απαραίτητη είναι και μια σειρά παρελκόμενων μηχανημάτων και εξοπλισμού όπως ένα μηχάνημα επιτήρησης τροφοδοσίας ελαιοζύμης με σκοπό τον έλεγχο της τροφοδοσίας στον φυγοκεντρητή. Απαραίτητο είναι και ένα δονούμενο ανοξείδωτο φίλτρο για να φιλτράρει το ελαιόλαδο καθώς και μία κοχλιοφόρα αντλία για την μεταφορά του υγρού από το φίλτρο στους διαχωριστές. Στο τέλος του πρώτου χρόνου του έργου θα ολοκληρωθεί η προμήθεια και η εγκατάσταση τους. Με τον εκσυγχρονισμό των μηχανημάτων δίνεται η δυνατότητα για ένα πιο ποιοτικό προϊόν οπότε αυξάνεται και η ανταγωνιστικότητα. Ακόμα οι επιπτώσεις στο περιβάλλον μειώνονται συμβάλλοντας στην προστασία του αφού τα νέα μηχανήματα αξιοποιώντας τη τεχνολογία εξοικονομούν φυσικούς πόρους.

10. Ει.1 Σχεδιασμός, εφαρμογή και πιστοποίηση Συστήματος Ιχνηλασιμότητας ISO 22005:2007 στο ελαιοτριβείο της Ο.Ε.Φ.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ο Αγροτικός Ελαιουργικός Συνεταιρισμός υποχρεωτικά σύμφωνα με τις διατάξεις θα πρέπει να δρομολογήσει την ιχνηλασιμότητα του προϊόντος του βάσει συγκεκριμένων συστημάτων πιστοποιήσεων για να εξασφαλίσει την ποιότητα και

την ασφάλειά του ως προς το καταναλωτικό κοινό. Αυτό περιλαμβάνει την παρακολούθηση όλης της διαδικασίας παραγωγής από την καλλιέργεια, την συγκομιδή, την επεξεργασία, την τυποποίηση και τη μεταφορά του καρπού μέχρι να φτάσει στον καταναλωτή. Με αυτήν την διαδικασία όχι μόνο διασφαλίζεται ότι αυτό που θα φτάσει στην αγορά είναι ασφαλές αλλά διευκολύνεται και η διαδικασία ανάκλησης αν τυχόν παρατηρηθεί λάθος σε κάποια παρτίδα ενός προϊόντος. Ο Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων (ΕΦΕΤ) πραγματοποιεί συχνά ελέγχους σε προϊόντα και όταν κρίνεται σκόπιμο ανακαλεί συγκεκριμένες παρτίδες που μπορεί να είναι επιβλαβείς για το αγοραστικό κοινό. Η διαδικασία για να λάβει μια ομάδα παραγωγών πιστοποίηση ISO 22005:2007 ετησίως έχει καθορισμένα στάδια και απαιτήσεις.

Καταρχάς, θα πρέπει να καταγραφεί αναλυτικά η υπάρχουσα διαδικασία παραγωγής, να γίνουν γνωστές στους παραγωγούς οι απαιτήσεις που υπάρχουν για την περίπτωση της ελαιοκαλλιέργειας και να εντοπιστούν τυχόν αλλαγές που πρέπει να γίνουν. Με αυτόν τον τρόπο οι παραγωγοί θα είναι έτοιμοι να καταγράψουν τον σχεδιασμό της παραγωγής που πρέπει να ακολουθήσουν για ένα λειτουργικό και αποτελεσματικό σύστημα ιχνηλάτησης. Τέλος, η πιστοποίηση επικυρώνεται από αρμόδιο ελεγκτή ύστερα από τον απαραίτητο έλεγχο.

ΠΟΡΕΙΑ

Όπως σε όλα τα συστήματα πιστοποίησης πρέπει κατά τον πρώτο χρόνο του έργου να γίνει η καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης του συνεταιρισμού καθώς και να γίνουν σαφείς οι απαιτήσεις και οι προδιαγραφές της πιστοποίησης. Έχοντας ολοκληρώσει αυτά εντός χρονοδιαγράμματος είναι σε διαδικασία υλοποίησης η επεξεργασία αυτών των δεδομένων ώστε να διαπιστωθούν ποιοι τομείς πρέπει να βελτιωθούν. Όλες οι δραστηριότητες θα καταγραφούν και θα σχεδιαστούν οι απαιτούμενες βελτιώσεις. Μετά την απαραίτητη εκπαίδευση των παραγωγών και την εφαρμογή του συστήματος θα ελεγχθεί και θα πιστοποιηθεί το σύστημα ιχνηλασιμότητας. Αποτελεί σημαντικό τομέα η ιχνηλασιμότητα ιδίως για ένα προϊόν όπως το ελαιόλαδο όπου συχνά γίνεται στόχος παράνομων νοθεύσεων από μεσάζοντες πριν φτάσει στο καταναλωτικό κοινό. Με τον τρόπο αυτό ο αγοραστής θα γνωρίζει ακριβώς από που προέρχεται το προϊόν που καταναλώνει και πως έχει παραχθεί εξασφαλίζοντας την ασφάλεια του.

11. Eι.2 Δημιουργία βάσης δεδομένων για την εφαρμογή συστήματος ιχνηλασιμότητας στους παραγωγούς της Ο.Ε.Φ.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Παράλληλα με την διαδικασία πιστοποίησης ιχνηλασιμότητας μπορεί να δημιουργηθεί και μια βάση δεδομένων για την διευκόλυνση των διαδικασιών που θα περιλαμβάνει βασικά και χρήσιμα στοιχεία όλης της παραγωγής. Οι παραγωγοί θα ενημερώνουν συνεχώς την βάση δεδομένων για κάθε δραστηριότητα που υλοποιείται από την καλλιέργεια του καρπού, την συγκομιδή, την επεξεργασία, την τυποποίηση και τη μεταφορά μέχρι να φτάσει στον καταναλωτή. Με τον τρόπο αυτό, όλες οι πληροφορίες θα είναι σωστά αρχειοθετημένες, οργανωμένες και εύκολα προσβάσιμες τόσο στους παραγωγούς όσο και στους αρμόδιους ελεγκτές για την ετήσια πιστοποίηση.

ΠΟΡΕΙΑ

Συμπληρωματικό της προηγούμενης δραστηριότητας είναι το παρών έργο με το οποίο αρχειοθετούνται όλα τα αρχεία και τα δεδομένα που έχουν σχέση με την ιχνηλάτηση του προϊόντος. Για τον σκοπό αυτό είναι υπό κατασκευή, εντός χρονοδιαγράμματος, βάση δεδομένων όπου θα ενημερωθεί με όλο το απαραίτητο υλικό για την παραγωγή του ελαιόλαδου από την καλλιέργεια μέχρι την συγκομιδή και την παραγωγή. Στο τέλος του πρώτου χρόνου υλοποίησης του προγράμματος θα είναι έτοιμη προς εφαρμογή η βάση δεδομένων ώστε να επικαιροποιηθεί κατά τον δεύτερο χρόνο. Στόχος η διασφάλιση ενός ασφαλούς προϊόντος, η σωστή εφαρμογή του Συστήματος Ιχνηλασιμότητας καθώς και η άμεση και εύκολη πρόσβαση στα δεδομένα.

12. Eii Σχεδιασμός, εφαρμογή και πιστοποίηση Συστήματος Ποιότητας ISO 9001:2015 και Διαχείρισης της Ασφάλειας των τροφίμων ISO 22000:2018 στο ελαιотριβείο της Ο.Ε.Φ.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ο Αγροτικός Ελαιουργικός Συνεταιρισμός έχει την δυνατότητα να πιστοποιηθεί και με άλλα συστήματα ποιότητας και διαχείρισης ασφάλειας τροφίμων όπως το ISO9001:2015 και το ISO22000:2018. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η

ποιότητα του τελικού προϊόντος και βεβαιώνεται πως θα φτάσει στον καταναλωτή με ασφάλεια. Για να επιτευχθεί αυτό θα πρέπει να σχεδιαστεί και να εφαρμοστεί ένα σύστημα που θα περιλαμβάνει όλα τα στάδια παραγωγής και θα εξυπηρετεί τις ανάγκες του συνεταιρισμού για να προβεί στον τελικό έλεγχο και την πιστοποίηση. Στα συστήματα ποιότητας περιλαμβάνονται και οι διατάξεις του μέτρου ανάλυσης κινδύνων και κρίσιμων σημείων HACCP που θεωρούνται απαραίτητα για την αποτελεσματική εφαρμογή τους. Τα συστήματα αυτά εκτός από το να διασφαλίζουν ποιοτικά προϊόντα στους καταναλωτές, αποδεικνύουν και την συμμόρφωση των παραγωγών στις απαιτήσεις και τις πολιτικές για την ασφάλεια των τροφίμων. Για να υλοποιηθεί αυτή η δραστηριότητα και να λάβει την πιστοποίηση η ομάδα παραγωγών υπάρχουν συγκεκριμένα βήματα που οφείλουν να ακολουθήσουν. Καταρχάς, θα πρέπει να ελεγχθεί και να καταγραφεί αναλυτικά η υφιστάμενη κατάσταση της παραγωγής όλων των σταδίων ώστε να διαπιστωθούν ποια σημεία πρέπει να αλλαχθούν ή να βελτιωθούν. Έπειτα πρέπει να γίνει γνωστό σε όλους τους παραγωγούς και εργαζόμενους το πρότυπο πιστοποίησης που θα εφαρμοστεί ώστε όλοι να είναι ενήμεροι για τις διατάξεις και τους κανονισμούς. Η κατάρτιση είναι απαραίτητη σε αυτό το σημείο για να διασφαλιστεί η εύρυθμη πορεία του έργου.

Συνεχώς θα πρέπει να είναι οι έλεγχοι σε όλα τα στάδια της παραγωγής και οι συγκρίσεις με προηγούμενους ελέγχους και τα επιθυμητά αποτελέσματα. Εφόσον οριστικοποιηθούν οι διαδικασίες και είναι σύμφωνες με τις διατάξεις της πιστοποίησης πρέπει να υπάρχει συνεχή επιστημονική υποστήριξη από αρμόδιους τεχνικούς ώστε να διατηρείται και να βελτιώνεται η εφαρμογή των μέτρων.

ΠΟΡΕΙΑ

Με σκοπό την διασφάλιση της ποιότητας στο παραγόμενο προϊόν εντός του πρώτου χρόνου του έργου υπολογίζεται η πιστοποίηση Ποιότητας και Ασφάλειας σύμφωνα με διεθνή πρότυπα. Όπως συμβαίνει με όλες τις πιστοποιήσεις έτσι και εδώ τα στάδια που πρέπει να υλοποιηθούν μέχρι την πιστοποίηση είναι συγκεκριμένα. Εντός του χρονοδιαγράμματος έχει πραγματοποιηθεί η καταγραφή και η αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης του συνεταιρισμού και της γραμμής παραγωγής, ο καθορισμός των απαιτήσεων και των στόχων του προγράμματος και είναι σε εξέλιξη η εκπαίδευση των παραγωγών ώστε να είναι ενήμεροι για τις δραστηριότητες που πρέπει να γίνουν. Στο παραγόμενο ελαιόλαδο θα πρέπει να γίνονται συνεχώς

δειγματοληπτικοί έλεγχοι ώστε να καταγράφεται η χημική ανάλυση του όσο αφορά την οξύτητα, τις φαινόλες, τις στερόλες και άλλα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά.

13. Eiii Σύστημα ανάλυσης επικινδυνότητας για το παραγόμενο ελαιόλαδο της ΟΕΦ με οργανοληπτική αξιολόγηση, χημική ανάλυση και ανάλυση υπολειμμάτων ΦΠΠ για κάθε δεξαμενή ελαιολάδου της ΟΕΦ

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ο Αγροτικός Ελαιουργικός Συνεταιρισμός στα πλαίσια αυτής της δραστηριότητας μπορεί να δημιουργήσει ένα σύστημα ώστε να ελέγχει διαρκώς αν η παραγωγή του ακολουθεί τα πρότυπα και τις κατευθύνσεις που έχει ορίσει. Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί από αρμόδιους επιστήμονες και χημικούς αναλυτές όσον αφορά το τελικό προϊόν. Όπως σε όλες τις αντίστοιχες δράσεις θα πρέπει να παρατηρηθούν εξονυχιστικά όλα τα στάδια της παραγωγής και να καταγραφούν πιθανά σημεία που μπορεί να δημιουργηθούν δυνητικά προβλήματα. Επίσης, χημικές αναλύσεις στο προϊόν θα πραγματοποιηθούν σε όλα τα στάδια του για να εξασφαλιστεί η τήρηση των προτύπων ποιότητας και ασφάλειας.

ΠΟΡΕΙΑ

Στα πλαίσια της διασφάλισης ενός ποιοτικού προϊόντος κινείται και αυτή η δραστηριότητα για τη δημιουργία ενός συστήματος ανάλυσης επικινδυνότητας για την αξιολόγηση των πιθανών χημικών κινδύνων του ελαιόλαδου. Για να επιτευχθεί αυτό εντός του πρώτου χρόνου του έργου προηγούνται κάποια στάδια. Μέχρι στιγμής εντός χρονοδιαγράμματος έχει πραγματοποιηθεί η απαραίτητη καταγραφή και ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης της παραγωγής του συνεταιρισμού και μια πρώτη μελέτη επικινδυνότητας. Αναλυτικότερα έχουν αξιολογηθεί οι χώροι αποθήκευσης του καρπού, οι δεξαμενές του ελαιολάδου, ο τρόπος καλλιέργειας καθώς και συγκομιδής. Θα ακολουθήσουν οι απαραίτητες χημικές και οργανοληπτικές αναλύσεις ώστε στο τέλος του πρώτου χρόνου του έργου να υλοποιηθεί η πρώτη αξιολόγηση συνοδευόμενη από την έκθεση των αποτελεσμάτων.

14. ΣΤι Σχεδιασμός έντυπου και ηλεκτρονικού υλικού για την προβολή της Ο.Ε.Φ. και τη διάδοση των αποτελεσμάτων του Προγράμματος Εργασίας

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ο Αγροτικός Ελαιουργικός Συνεταιρισμός έχει τη δυνατότητα να καταγράψει τα αποτελέσματα των δράσεων που υλοποίησε και να τα προβάλει ως προωθητικό υλικό ώστε να αναδείξει ότι μέσω της προσεγμένης παραγωγής του προσφέρει στον καταναλωτή ένα ποιοτικό και ασφαλές προϊόν με κοινωνική και περιβαλλοντική συνείδηση.

ΠΟΡΕΙΑ

Με σκοπό τη διάδοση πληροφοριών σχετικά με τις δραστηριότητες του συνεταιρισμού δύναται στα πλαίσια αυτής της δραστηριότητας να σχεδιαστεί το αντίστοιχο υλικό με τα αποτελέσματα που απορρέουν από τις δράσεις του προγράμματος. Υλικό συλλέγεται καθόλη τη διάρκεια του προγράμματος από την ημερομηνία έναρξης και θα είναι ολοκληρωμένο με το τέλος του προγράμματος ώστε να περιλαμβάνει μέχρι και τα τελευταία αποτελέσματα.

15. ΣΤι Δημιουργία ιστοσελίδας της Ο.Ε.Φ.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ο Αγροτικός Ελαιουργικός Συνεταιρισμός είναι σε θέση αν θέλει να κατασκευάσει και να χρησιμοποιεί προσωπική ιστοσελίδα ώστε να έχει επίσημη εμφάνιση στο διαδίκτυο και να κοινοποιεί τις δράσεις του καθώς και τα αποτελέσματα αυτών.

ΠΟΡΕΙΑ

Στα πλαίσια της προώθησης της πληροφορίας όπως και στην προηγούμενη δράση κινείται και η παρούσα με την δημιουργία μιας ιστοσελίδας για να δημοσιοποιούνται τα αποτελέσματα του συνεταιρισμού και να είναι πιο άμεση η ενημέρωση και η επικοινωνία. Σε θέμα χρονοδιαγράμματος είναι υπό κατασκευή και θα είναι έτοιμη κατά τον πρώτο χρόνο του έργου. Τα προαπαιτούμενα στοιχεία για τη δημιουργία της είναι να έχει σύγχρονο σχεδιασμό, γρήγορη απόκριση και να προσαρμόζεται ανάλογα με την συσκευή που προβάλλεται (responsive). Η βελτιστοποίηση για τις μηχανές αναζήτησης (SEO) είναι απαραίτητη ώστε να υπάρχουν περισσότερες

οργανικές επισκέψεις στην ιστοσελίδα και να εμφανίζεται συχνότερα ως αποτέλεσμα σε πιθανές αναζητήσεις. Το μενού θα περιλαμβάνει την αρχική σελίδα, την ιστορία του συνεταιρισμού, τις ανακοινώσεις, τις υπηρεσίες και την επικοινωνία. Φωτογραφίες από τον συνεταιρισμό και την περιοχή των καλλιεργειών θα πλαισιώνουν όλες τις σελίδες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την μελέτη της πορείας του προγράμματος για τον εξεταζόμενο συνεταιρισμό βασική διαπίστωση αποτελεί η τήρηση του χρονοδιαγράμματος στις περισσότερες δράσεις. Σε αυτές που υπάρχουν καθυστερήσεις παρατηρείται ότι κρίνεται από εξωτερικούς παράγοντες το έργο και όχι από τους υπεύθυνους του συνεταιρισμού. Οπότε ότι μπορεί να σχεδιαστεί και να ελεγχθεί εκ των έσω ακολουθεί το πρόγραμμα που έχει δημιουργηθεί, στα υπόλοιπα οι καθυστερήσεις είναι αναπόφευκτες και αποτελούν αστάθμητο παράγοντα.

Ακόμα παρατηρείται αποτελεσματικότερος χειρισμός δράσεων όπου υλοποιείται καταμερισμός ευθυνών και αρμοδιοτήτων όπως για παράδειγμα στις περιπτώσεις πιστοποιήσεων όπου ακολουθείται συγκεκριμένο οργανόγραμμα. Όταν έχει προγραμματιστεί με ακρίβεια η πορεία μιας δράσης καθώς και ο ρόλος τους καθενός μέσα σε αυτήν, η υλοποίηση καθίσταται ευκολότερη και πιο αποτελεσματική. Οι περισσότερες δράσεις αποσκοπούν στην διασφάλιση ενός ασφαλούς και ποιοτικού τελικού προϊόντος που όμως σέβεται το περιβάλλον και μειώνει στο ελάχιστο τις επιπτώσεις του σε αυτό. Άλλωστε αποτελεί πλέον βασικό μέλημα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής η προστασία του περιβάλλοντος και η εξοικονόμηση φυσικών πόρων. Σημαντικό ρόλο έχει και η ιχνηλάτηση του προϊόντος από την καλλιέργεια μέχρι τον καταναλωτή θέλοντας να εξασφαλιστεί η ποιότητα καθόλη τη διαδικασία της παραγωγής και εφοδιαστικής αλυσίδας.

Οι πιστοποιήσεις καθίστανται αναγκαίες στην σημερινή εποχή όπου πλέον οι καταναλωτές είναι αρκετά προσεκτικοί και επιλεκτικοί με τα προϊόντα που επιλέγουν να αγοράσουν, έτσι οι παραγωγοί κάθε είδους θα πρέπει να προσαρμοστούν σε αυτό και να υλοποιήσουν τις απαραίτητες διαδικασίες ώστε τα προϊόντα τους να είναι ανταγωνιστικά στην αγορά.

Βασικός πυλώνας σε όλα αυτά είναι η κατάρτιση των παραγωγών σε κάθε είδους πληροφορία θα τους ήταν χρήσιμη και απαραίτητη για να συμβάλλουν καταλυτική στην αποτελεσματική και ποιοτική παραγωγή ενός προϊόντος.

Τέλος, εφόσον ένας συνεταιρισμός έχει προβεί σε όλες τις δραστηριότητες για να παράγει ένα ασφαλές και ποιοτικό προϊόν με πιστοποιήσεις θα πρέπει να διαθέτει και τα απαραίτητα κανάλια επικοινωνίας αυτού, στην εποχή μας, αυτό διεξάγεται

μέσω του διαδικτύου με την προώθηση μέσω ιδιόκτητης ιστοσελίδας και μέσω κοινωνικής δικτύωσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1.ΒΙΒΛΙΑ, ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. 2012. Κοινή Γεωργική Πολιτική. Μια ιστορία που συνεχίζεται. Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο. [e-book]. Διαθέσιμο στο: openbook.gr

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. 2013. Η Ευρωπαϊκή Ένωση με απλά λόγια. Γεωργία. Μια εταιρική σχέση ανάμεσα στην Ευρώπη και τους αγρότες της. Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Λουξεμβούργο. [e-book]. Διαθέσιμο στο: openbook.gr

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2019. Η εξέλιξη και το μέλλον της κοινής γεωργικής πολιτικής. [e-book]. Διαθέσιμο στο: openbook.gr

Καχριμάνης Σ., 2019. Γιατί οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί αποτυγχάνουν στην Ελλάδα; . [e-book].Κέντρο Αγροτικής Επιχειρηματικότητας. Διαθέσιμο στο: openbook.gr

Κοντογεώργος Α., Σεργάκη Π., 2015. Αρχές Διοίκησης Αγροτικών Συνεταιρισμών. [e-book]. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: Αποθετήριο Κάλλιπος

Κορρές Γ., 2015. Επιχειρηματικότητα και Ανάπτυξη. [e-book]. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: Αποθετήριο Κάλλιπος

Παπαδασκαλόπουλος Α., Χριστοφάκης Μ., 2016. Περιφερειακός προγραμματισμός και αναπτυξιακός σχεδιασμός. Εκδόσεις Παπαζήση

Σπάης Γ., 2014. Αγροτική Επιχειρηματικότητα- Marketing Αγροτικών Προϊόντων. [e-book]. Εκπαιδευτικό υλικό για τα κέντρα δια βίου μάθησης. Διαθέσιμο στο: openbook.gr

Τουρνά Ε., 2015. Χρηματοοικονομική Λογιστική. [e-book]. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: Αποθετήριο Κάλλιπος

Massot Marti, A. 2009.Γεωργία και Αγροτική Ανάπτυξη. Πρακτικός Οδηγός. Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο. [e-book]. Διαθέσιμο στο: openbook.gr

2.ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ, ΑΡΘΡΑ

Αλεξιάδης Σ., Κοκκίδης Σ., Σπανέλλης Λ., 2007. «Τα βασικά χαρακτηριστικά του Ελληνικού πρωτογενούς τομέα», Διαθέσιμο στο: minagric.gr

Έκθεση της επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. 2018. Βρυξέλλες Διαθέσιμο στο eur-lex.europa.eu

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. 2010. ΕΥΡΩΠΗ 2020, Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, Βρυξέλες. Διαθέσιμο στο: http://ec.europa.eu/archives/growthandjobs_2009/pdf/complet_el.pdf

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. 2017.Γεωργία. Μια εταιρική σχέση ανάμεσα στην Ευρώπη και τους αγρότες της. Διαθέσιμο στο [Γεωργία - Publications Office of the EU \(europa.eu\)](http://georgia-publications-office.europa.eu)

Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΔΑΑ) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/gr/home-page_gr.html

Θεοδωρίδου Χ., Αθανασοπούλου Κ., 2021. ΚΑΠ 2021-2027 Βασικά σημεία της μεταρρύθμισης και των διαπραγματεύσεων. Διαθέσιμο στο: agrotikianaptixi.gr

Ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη γεωργική πολιτική [Common agricultural policy | European Commission \(europa.eu\)](http://common-agricultural-policy.europa.eu)

Ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη νομοθεσία για τη γεωργία [Γεωργία - EUR-Lex \(europa.eu\)](http://georgia-lex.europa.eu) , [άμεσες ενισχύσεις](http://ameces.eu), [ΚΟΑ](http://koa.eu)

Ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής https://ec.europa.eu/info/index_el

Ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη γεωργία: [Γεωργία | Ευρωπαϊκή Ένωση \(europa.eu\)](http://georgia-eu.europa.eu) , [μετάβαση](http://metabasi.eu) στη νέα ΚΑΠ, [αξιολόγηση](http://axiologhi.eu), [εισοδηματική στήριξη](http://eisodημαatikis-stiriexi.eu).

Ιστότοπος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Ο πρώτος πυλώνας της κοινής γεωργικής πολιτικής, ΚΟΑ. Διαθέσιμο στο: europarl.europa.eu

Ιστότοπος του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων <http://www.minagric.gr/index.php/el/>

Siekierski, C. 2013. Σχέδιο Έκθεσης Σχετικά με το Μέλλον των Μικρών Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων, Επιτροπή Γεωργίας και Ανάπτυξης της Υπαίθρου, (2013/2096 (INI)) Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Διαθέσιμο στο [PR_INI \(europa.eu\)](#)

3.ΝΟΜΟΙ, ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ

Κανονισμός (ΕΕ) 1307/2013. Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1307&from=DA>

Κανονισμός (ΕΕ) 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013. Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A02013R1308-20201229> και <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:32013R1308>

Κανονισμός (ΕΕ) 2020/600. Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32020R0600>

Κανονισμός (ΕΕ) 2220/2020 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Δεκεμβρίου 2020. Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32020R2220>

Κανονισμός (ΕΕ) 611/2014 της Επιτροπής, της 11ης Μαρτίου 2014. Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32014R0611>

Κανονισμός (ΕΕ) 615/2014 της Επιτροπής, της 6ης Ιουνίου 2014. Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32014R0615>

ν. 4622/2019 «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης»

Οργανισμός Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε.), «Πολλαπλή συμμόρφωση 2017. Εγκύκλιος – εγχειρίδιο διαδικασιών ελέγχου», Διεύθυνση Τεχνικών Ελέγχων, Τμήμα Πολλαπλής Συμμόρφωσης.

Προγράμματα Εργασίας Οργανώσεων Ελαιουργικών Φορέων, περιόδου 2021-2022. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ Τεύχος Β' 339/29.01.2021)

Συμπληρωματικά μέτρα για τον κανον. (ΕΕ) 1308/2013, ΥΑ5746/157266-11.12.14 http://minagric.gr/images/stories/docs/agrotis/Elia/ya5746_111214.pdf